

Lex de Ritteri Conjecturis quoad Croatias, quae Vindob.
habet l. 2. p. 125 in Principibus Hungariae nova.

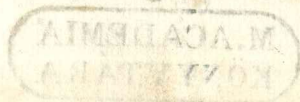
PLORANTIS
CROATIAE
SAECULA DVO,

CarMIne DesCrlpta

ab

EQUITE PAVLO RITTER,
S. C. R. Maj. Confiliario.

Jos. Marini

ILLUSTRISSIMO EXCEL-
LENTISSIMOQUE DOMINO,
DOMINO

I O A N N I
FERDINANDO JOSEPHO
SAC: ROM: IMP: COMITI
ab HERBERSTEIN,
SAC: ORD: MELITEN. EQVITI ET COM-
MENDATORI, SAC. CAES. REG. MAJESTATIS
CONSILIARIO INTIMO ET VICE-PRÆSIDI CONSI-
LII BELLICI INTERIORIS AUSTRIÆ; &c.

EQ. PAV. RITTER,

S. P. D.

M Irabere, proculdubio, Comes Illustris-
sime, adversas Patriæ meæ fortunas,
mœsto gemitu & lacrymis deploratas,
à me TIBI nuncupari; Cujus illustre Genus, &
ingenuas Virtutes peculiaribus encomiis cele-
braturus, Tui erga me benevolentia, ac mei erga
Te observantia testimonium quodpiam relin-
quere debuisssem. Fastis ea magis à foecundiori-
bus hilariorū Musarū geniis imponenda, quàm
rudi

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

rudi Marte laceffenda, fore fatiùs arbitratus, ho-
nesto silentio (vel hac vice) præteriri. Ad ea
me tempora insuperabilium Fatorum ordo rele-
gavit: quibus alterū Heraclitū Philosophum aut
paritura, aut profectò cōductura fuerat Croatia.
Conspectis nam circumquaque tot funestis ejus
bustis & ruinis, nec usquam cessantibus exter-
nis internisve malis, Alciati monito expergiscor;
Plus solito humane nunc desite incommoda vita,

Heraclite : scatet pluribus illa malis.

Et verò ad has plorantis Patriæ nœnias, mille
curis & gravioribus occupationibus deditum,
festinè conscribendas, tum ipsa rei gravitas, cum
nativa erga patriam pietas me commoverunt; eo
primùm tempore, quo ad Corannæ Valdanique
flumina dirēpturæ inter duo Imperia fines Com-
missioni unà diù interfuissemus. Infelicior ego;
quòd anno sequente, ab amne Sana Vyrbasium
usq; munitorū etiam locorum & foecundissimæ
telluris ad hostile imperium cessione testem ege-
rim. Vidi tunc, &, cum ante novennium Cor-
baviæ Licæquæ Provinciarū susceperam guber-
nium, per Mediterraneam: annisq; antè aliquot
penès Erdœdium quondam Proregem militans,
per Interamnam Croatiae Partes, innumera Ca-
stella in apricis collibus, in excelsis rupibus Ar-
ces, desolatas: pagos, oppida, urbes, Divorum

ædes, in opportunis amœnifq; locis desertas, ever-
sas: ut herbis vepribusq; & sylvis oblectæ pleræq;
vix vestigia, multæ neque nomen hodiè retine-
runt. Adeò Bellorum assiduæ tempestates pluri-
bus jam sæculis Croatiã depopulabantur; quòd
suis vasti agri Colonis, Oppida & Urbes Civibus,
Castella Proceribus, Arces Primatibus, Tempora
Sacerdotibus aut cæsis, mactatis, vel in perpe-
tuam servitutem abactis, aut pulsis fugatisque,
miserrimam toti Regioni faciè induxerint: non
Civibus duntaxat omni ævo plorandam, nec vi-
cinia compassione tantum, sed & Orbis Christia-
ni commiseratione dignam. Inde, pristinas Cro-
atiæ calamitates, atque tot plagas atroces con-
templanti eò mihi amor pellexit animum: ut,
cum à nullo mortalium recenseri omnia, minus
proprijs affectibus exprimi quirent (nihil enim
difficilius est, quàm magno dolori paria verba
reperire) perpeffa ultimo bissæculo mala, in-
culto (uti operis materia exigit, & angustia
temporis admittebat) versu ploraturã in pub-
licum evocarem; vel hoc longvæi temporis
momentum ab indigna oblivione vindicaturus.
Quò magis autem tot adversa fata, tot ærumno-
sas calamitates ploranti fidem & gratiam apud
exteros etiam posterosque conciliè TIBI, Eques
Religiosissime, nuncupatum iri eam censui: qui
plaga-

plagarum illius & ruinarum, in pluribus Histo-
riarum monumentis antea lectarum, spectator
oculatus extitisti. Tum ea quidè necessitate
opellã hanc Tuis Nominibus inscribendam esse
deliberavi: ut TE Censore probator, Tuique præ-
sidio tutior in Mundi conspectũ prodeat; cum
verò & merito haud mediocri, Quòd ab ijs Pro-
genitoribus descendas, quorum eximia in tu-
tandis illius finibus, imò restituendis Partibus,
enituit virtus: ut dignè jam olim Pannoniæ to-
tius & Croaciæ Megistanibus in generali Statuũ
& Ordinum Conventu publico Decreto annu-
merati, indelebilem apud rerum patriarum scrip-
tores eudoxiam reliquerunt. Josephus nempè
(ut cunctos anteriores venerando silentio præ-
teream) Patruus Tuus, ejusdem sacri Equestris
Ordinis Commendator & Magnus per Ungariã
Illyricumq; Magister, Superioris Croatiæ finibus
Præfectus Generalis, post egregia terra marique
uspian edita facinora, Likam universam, &
Corbaviam (ab hac ipsa vetus Corybantia, re-
censque Croatiæ sive Horvathia nomen pro-
manavit) Ditiones præcipuas Regi & Religioni
Heros magnanimus restituit. Atque cum ex iis-
dem causis, tum ne apprimè; Quòd à primã in
Castris mei notitia singularem Tui erga me amo-
ris atque benevolentia affectum quopiam obser-

vantia

vantiæ argumento, vel gratitudinis ergo con-
ter: non ignarus parcemiæ Isocratis; Decere li-
beros non modo paternarum facultatum, sed &
paternorum Amicorum successionem capeffere:
oppellâ hanc Tibi nuncupare probè volui & de-
bui. Spectabilis demum reddetur omnibus mea
in luctuoso hoc apparatu, tenuique volumine
coarctata. plorans Croatia, si gentilitiæ Turri
Tuæ intromiffa, Regalibus & Imperatoriis pro-
fecta virtutibus, pio aureorum Cordium amore
foveatur, & Lupina charitate refocilletur: de-
votumque mei affectum Helcio & cantheriis tu-
is Tibi ulterius mâcipatum effeceris: Tui alio-
quin veneratorem studiosissimū. Accipe igitur,
Heros Excellentissime, hoc mole quidè exi-
guum, sed animi pondere ingens, pignus, bene-
volo affectu: atque tam in Croatiam à Majori-
bus Tuis pridè inchoatum, quàm erga me Tui
nuper conceptum amorem generoso pectore nu-
trire perpetuo non desine: illaque Tibi diu so-
spiti, salvo & fortunato, unâ mecum applaudat,
collatetur: DEO Ter Opt. Max. ita propitiante:
ut, qui nunc infaustum ploranti statum Croatiae
compateris, melioribus dein fatis beatæ fastos
excipias. Vale.

Gracomonti, VI. Id. Jan. 1703.

LE.

LECTORI BENEVOLO SALUTEM.

Durimas, amice Lector, dolentis Patriæ lacrymas
rudi brevique carmine perstringo: quas volumina non
caperent. Incultum, rei materia postulabat: multo,
plerique fastidiuntur. Neque mihi, super immenso
arummarum pelago versanti, plus verborum lepor & dictionis or-
natus ad ostentationem, quam impetuosus clamor & inordinatus
gemitus ad compassionem conveniebat. Vereor nihilominus, ne &
sic judiciis omnium, quàm desideris minùs fecerim. Velim verò,
cùm ingenii mihi graviorem censuram dederis, otis privatum ex-
cusa. Ut enim

Carmina secessum, tempus quoq; & otia quærun-
Scribenti deerant hæc tria, crede, mihi.

Occurrent insuper in hoc poëmate, Nomina quedam, Latina Poë-
seos & Gramatices regulis non accomodata: ea, nolim, errori aut
inadvertentiæ meæ imputes. Genus enim & quantitatem ipsorum
juxta vernaculam expressi. Hinc urbium sæpè masculina, flumi-
num verò fæminina epitheta, & Vocalem ante plures Consonantes
abbreviatam, leges. Ita Illyrici postulabat idiomatis proprietates, La-
tinis aut Græcis necessitatibus non coërcenda: quibus aut generis
aut pronuntiationis natura alteraretur. Ob id in Berislav & Ja-
strebarsko media syllaba naturâ breves, nullâ positione corripien-
da fuerunt. tanto minùs Nominum patriorū genera peregrina con-
suetudinis gratiâ immutari debebant. Ita etiam & litteras pro pos-
sibili conformavi. Quare ç, pro cs vel ts: ç. pro ch vel tj: ç
semper eandem acutam vocem faciente, quam apud Latinos ante i
& e habet: cujus pronuntiationem ante a, o & u, k nobis vsi-
tatum distinguit. i pro lj, ly, vel ut Itali scribunt gli: ñ, pro
nj, ny, vel Italo more gn: ç, pro x, vel fh, quasi liquefacto z,
accepi: dum secus multiplicatis ita litteris nequaquam perfectè pos-
sunt

sunt exprimi. Y quoque cum vocalis sit, accepi pro ea, qua indigent perquam frequenter Illyrii ante r alteram consonantem precedens, qua ab alijs male per a, e, & o scribitur; ego haecenus per o, & e rectius expressum censui: tamen cum vocalis sit exmittendam haud existimabam. Quae, & plura alia, in orthographia mea Illyricana, sive absoluta Latinis elementis voces Croaticas describendi methodo, clarius exhibentur. Quaedam etiam Nomina propria significativa latinizavi. uti Banale pratum, pro Baña Luka: Salsa petra, pro Slan kamen, Salan kemen. Karlopolis, pro Karlovac, sive Karlostadio. ita & à

Latinis usitata Croaticè dixi, uti Hyrvathia, pro Croatia: cum & antiqui Graci & Patrij Scrip-

tores Chrovathiam scripserint, & nos

Hyrvati vocemur: Kulpa & Kup-

pa pro Kolapi flumine &

si qua alia. Boni con-

sule, Candide Le-

ctor, hanc

opelam,

&

Vale.

PLO-

PLORANTIS CROATIAE

SAECULUM PRIMUM.

Ij, quibus est hominū rerumq; suprema potestas,
Et nihil occultum: quorum solo omnia nutu
Principium & finem capiunt; sine numine vestro
Nec spirat mortalis homo; quo crimine laesos

Infelix tantas Hörvathia movit in iras,
Quòd nec Bellorum nec Pacis tempore digna
Solamen sentire fuit? Date (quæso) benigni
Postremos saltè m posse enumerare dolores,
Quos lacrymæ lenire solent; toleratiùs inde
Aerumnas ventura suas ut perferat ætas:
Aut forsan vestro felicior illa favore,
Quanto majorum fuerit servata labore?
Prospiciat sic docta. juvat meminisse malorum.

Non revoco lacrymas, quibus olim sæpius auxi:
Danubium, Dravum, Savum, Kuppam atq; Naronem
Dum me Romanus peteret dum Sarmata, tecta
Comburens flammis, & campos cædibus opplens:
Exitio vicina meo; contenta recentes
Fatorum plorare vices: postrema duorum
Sæclorum memoranda gemam mea vulnera: lenit
Longa ætas veterem, præsens dolor acriùs urit.

Postquam nostra iugo captivum Bosnia Turco
Submisit collum, Regum damnata suorum
Seditione magis quàm Thraci Marte coacta,

A

In

PLORANTIS CROATIAE

In me Oriens ruit omne malum, quo tristior olim
Vix fuit Illyricis gelidus Septentrio regnis:
Perpetuo Thrax namq̄ jugo crudelis, avarus,
Subdita colla premit: tantoque superbior ausu
Inflatur tumido, quanto vel blandior illi
Arridet fortuna, magis vel supplicat hostis:
Ne quocunq̄ modo sese neget esse tyrannum.

Primam Thræicii Belli vim Jajcia sensit:
Sic ab ovi formam tumulo referente vocata,
In quo structa jacet: varias experta Gradivi
Sæpè vices: ut quæ patriis est janua campis
Ad montes Uforæ & Pini: quejs Bosna reclusa
Tvyrtkoni primùm regales fecit honores.
Hoc etenim castrum cum Thrax mihi fortis ademit
Scabrosum scopulis Valdanum liber adivit,
Et Savum ac Colapim sinuosos. Corbaviamque,
Antiquis claram Corybantum nomine, vastat,
Quæ tribuit nostræ de se cognomina genti.
Japidiam antiquam crebro populatur: ut Unnam,
Valdanum priscis, Savanosque & Colapinos
Sæpiùs infestus vexavit. tristiùs at tunc
Quando Derençinus prædam erepturus in agris.
Corbaviæ infelix pugnat cum Jakupe Turco,
Et flore amisso totius nobilitatis
Captivum sese victori præbuit hosti.

A. Ch. Spem non exiguam prima mihi fronte sponndit
1501 Sedenum sæclum Christi nascentis ab ortu
Quod pia connumero; Vladislavi namque regentis
Pannonias, contra Venetos quas moverat, iras
Præsul Alexander sanctè placavit, & arma
Threicium versùs impendere svaserat hostem,

Præ-

Præfide Corvino, nostro Prorege, Joanne,
Matthiæ Regis nato; belloque parabat
Subsidium Præsul, Venetosq̄ ligarat ad illud
Duplo præstandum majus. jamq̄ arma parabam
Exitio Turcis. Sed fors inversa meorum
Frustravit pia vota Ducum, pia vota juventæ;
Defuerat bello condicta pecunia nervus.
Sic etiam Reges falluntur? & odia passim
Evertunt privata bonum commune? quod ipsum
In tacitas (video, Coeli!) vos provocat iras.

1502. Contremuit tellus, ac si ventura videret
Fata meis nocitura bonis. quo nempe tremore
Multa suas fuerant domicilia passa ruinas;
Corruit & divi turris campanea Marci
Slavniæ in urbe, vocant quam Græci nomine Montis;
Ut nec firma solo videar, nec ab æthere tuta.

1504. Vix pono tristes nuperna strage dolores,
Cum mox custodem mihi limitis obsidet arcem
Jajciacam Turcus, qua jam fuit ante repulsus.
Invasit miseram non vanus terror; ab inde
Summa mali facilisq̄ via est, metuenda Croatis:
Præcipuum captiva petit qua Bosnia passum
In mea regna, suo post aggredienda tyranno.
Corvinum cum pube mea succurrere Jajci
Expedio celerem; Dux hostem aggressus & arci,
Decertans pugna prosternit millia quatuor,
Cætera profligans Jajcensem liberat urbem:
Ast & natorum ceciderunt mille meorum;
Dulcis amor patriæ, merito præstantior isto
Eminet: hac tegimus natos hac sorte parentes.

Vix solvo exequias, & membra exangvia terræ

A 2

Con-

P L O R A N T I S C R O A T I A E

Condo : novas Turcæ clades nova damna minantur
 In mea continuò plùs & plùs jura volando,
 Vastantes Pofegæ & Vulkovarenfia rura ;
 Scilicet vnde fuis primùm deferta colonis
 Conatu levioze queant pòft capta tenere.
 Hos quoq; Corvini virtus profligat & amni
 Non paucos mergit Savo. Sed prò invida Parca
 Hoc mihi præfidium de vivis profus ademit :
 Ut pòft ultrò meæ ferpant fine lege ruinae,
 Nec me jam præfens defendat acinace Princeps,
 Quo præfente alacris volat ad certamina miles.

1511. Cyrvivicæ mons eft, nomen de vermibus haufit:

Pauca hìc pugnabat cum Turcis turba meorum
 Et fato adverfo ; nam letho & fangvine multo
 Nobilitavit humum, defpectaq; nomina montis
 Erexit, præbens avibus fe & vermibus efcam.

1512. Jamq; à divitiis arx Blagaj dicta, Georgi
 Urfini Comitìs, ceflit captiva tyranno,

Ad Sanam à Bano Babonigo condita quondàm :
 Divitiis mala figna meis ! Annoque fequenti

1513. Excurrit Turcus Dubicenfia rura fuperbus
 Et prædas jam victor agit, potiturus iisdem,
 Ni Beriflav Prorex hoftem invafiffet, & ipfum
 Fudiffet ferro, rapidis merfiffet & undis ;

Latronem nam præda ingens & culpa gravabat.

1514. Rara nimis hinc, sævit hyems tam frigore multa
 Quàm nive (qua tellus bis trino mense fepulta
 Plurima damna tulit) magna cum ftrage foluta
 Jumentorum hominumque penès. fic durior Aether
 Sæviit in miferos. Poftquam melioribus auris
 Altior æthereo terram Sol igne foveret,

Seno-

Senonibus noftris infenfi plurima Turcæ
 1515. Damna patrant. illis Rex fuccurrebat in ære:
 Sed Peren, ut Prorex fimul & Capitaneus urbis,
 Deglubit Cives : tanto minùs aptus honori,
 Quò minùs eft animi generofi : multa fuperbo
 Fortunæ defunt bona, defunt omnia avaro.

1516. Poft ea Junus-Beg Boffnæ Præfectus ad amnem,
 Cetina qui nobis, Neftum dixere priores,
 Impositum ruppi castrum Sin nomine, forti
 Marte premit, redigens in prædas omnia circum ;
 Donec amans Civis propria cum morte falutem
 Exemit patriam ; profugum fimulatus, adivit
 Barbarum & occidit. quo factò, instanteq; Bano,
 Ad celerem dat terga fugam gens barbara, fama
 Territa Proregis Beriflavi : cuj bene nomen
 Gloria lecta dedit : quoscunq; is cœperat, omnes
 Infixos palis avibus porrexit in efcam ;
 Taliter exolvit poenas temerarius hoftis.

Aft hoc ipfo anno Vladiflavi triftia Regis
 Funera deploro ; longa digniffimus ille
 Vita erat & fato meliore ; fed impia Parca
 Non parcit, cum tempus adest fatale, vel ulli:
 Subditus & Princeps naturæ debita folvit.

1519. Knin Arx in fignis (Tininum dixere Latini)
 In ripa Titii, qui vulgo Kyrka vocatur,
 Condita magnificè, Nelepetis, regia dînde
 Arte lociq; fitu validiffima, fubdidit hofti
 Captivum miferanda caput : nec Banus adefse
 Tutandæ poterat ; fato namque ipfe finiftro
 Per Plifias alpes hoftes venatus, in horum
 Labitur infidias, fine milite, tum fine & armis :

A 3

Ut

PLORANTIS CROATIAE

Ut sceptro tantum Prorex & presbyter usus
 Extitit; egregie hoc sese defendit in hostes:
 Sed plures unum facile excussere secures
 Sceptrum: Proregem solum plebs multa peremit,
 Krusicii Petri fraude has inductus ad aras
 Occubuit; Petrum magno corruperat aere
 Strigonii Praesul Thomas, homo avarus, honoris
 Virtutisque osor tanti Proregis iniquus.
 Occidit insignis Miles, divusque Sacerdos,
 Illyrici Prorex, Wesprimi Praesul, & ipse
 Thesauro Regis Praefectus, magnus in urbe
 Inq; ora Senonum, Jajcensiq; arce Strategus,
 Tam merito Berislav, quam nomine stirpis, habendus:
 Nunc martyr viridem gestit super aethera palmam.
 Infelix Jesenica locum sola invenit hosti,
 In quo vir tantus vinci atque occumbere posset.

1521.

Ostrovicae fatum jam nunc approximat arci,
 Quam Rex Bela olim Scythicis compulsus ab armis
 Condidit in tumulo Licæ telluris acuto,
 Hinc nomen nactam; Turcis captiva gemiscit,
 Nec jam colle suo, nec jam factore superba:
 Ut nihil est firmum, quo Mundi gloria pendet.

Sic Orlovçicii Pec' arx in rupe cavata,
 A qua nomen amat, Turca vi fraudeq; capta,
 Imperium atq; fidem mutat. Comburit infra
 Modrassam vicus, templi splendore decorus,
 Hujc Ostariae nomen, quod scilicet olim
 Hospitium fuit hic Savana petentibus arva
 Littore ab Adriaco. Circum montana latroni
 Commoditate favent loca, sylvarumq; recessus.

Hæc ego dum specto lacrymis super ora profusis,
 Nobis

Nobilis arx atque urbs præ multis maxima, Savi
 Fluminis in ripa situata, ubi jungitur ipse
 Danubio: sed ne majori, nobiliore
 Parte prior cedat, mutarunt nomina in Istrum:
 Belgrad ea est, Latii dicunt communiter Albam,
 Improperie Græcam: Taurunum dicta vetustis,
 Invanum tentata prius, multoq; redempta
 Sangvine Turcorum: nunc ipsis præda cruenta
 Sed locuples (quia Pannoniam reseravit utramque)
 Quam malè defendit præses, cognomine Turcus.

Tantæ urbis casu loca Savo proxima circum
 Sultanus capit; ut Kopnik, Baric'que, Sabacque:
 Mitrovicamque, satis celebratam antiquitus urbem
 Nomine sub Sirmi, per quam Provincia tota
 Sic vocitata fuit, Romanis nota. Deinde
 Juxta Danubium Zemun, Kemenic'q;, Petramq;
 Salsam (prætereo pagos & castra minoris
 Nominis) ac totum flamma ferroque Ducatum
 Defædat. Sirmi quæ fecundissima tellus,
 Quas patitur plagas! Hinc magna parte jugavit
 Pannonios, fortique meæ postrema minatur,
 Impius Eois prædo qui nuper ab oris
 Prodiit, Occiduas extendens brachia in oras,
 Nulla cæde satur, nimumque superbus, avarus.

1522.

Krupa quoq; Auranae prius arx subiecta Priori,
 Postea Zriniacis, Unnae super amne locata
 Fortiter impetitur, sed frustra, hostilibus armis:
 Quam mea defendit contempta morte juvenus.
 At Scardona cadit, celebri sat nomine clara,
 Urbs vetus ad Titii flumen situata, Liburnis
 Chara olim sedes, Turco fit subdita juri.

Hinc

Hinc ferus, injectis Kliffana suburbia flammis
Funestat; quicquid non aufert, omnia delet
Ferro ac igne ferus; gaudet nocuisse tyrannus.

1524. Non saturata locis tot Turca superbia captis,
Protinus in longinqua manus extendit avaras:
Jamque per Ozlensem Jastrebarskumque per agrum
Ingentes abigit prædas. Krupamque novatis
Viribus aggreditur: frustra tamen usque laborat,
Atque utinam semper! venient sua fata sed heu
Et Krupæ! miserumque statum plorabit & ipsa.

1525. Alta iterum Jajces mihi & urbis, moenia & arcis
Bosnius ac Hliivnæ Præfecti, viribus aucti
Innumeris, telis quatiunt gravioribus: ut jam
Proxima casuræ metuebam fata, relata
Fama mihi obsessæ quando fuit: illicò fortem
Christophorum Comitem Modrussæ mitto; juvamen
Obsessæ ferat. Ille celer succurrit egenti,
Continuòque tribus non dempta nocte, diebus
Configens, tandem superis melioribus, ausu
Non numero (hoc longè major namque extitit hostis)
Debellat Turcum, Jajcemque liberat; unde
Defensor Patriæ pro laude à Rege vocatus,
Namque salus Patriæ de Jajce summa pependit.
Eripio Turcis hinc Jajcen, tristis at illinc
Fama mihi paulò post fertur nuntia casus
Et cladis, Sirmî qua tellus fertilis arvo
Et cælo felix, crudeli subdita Thraci
Evertit nostras aras & templa profanat,
Ac Mahometano jam vivere dogmate discit.
Humanis rebus sic heu infirmius est nil,
In quejs fortuna & casus quamplurima possunt;

Sem.

1526. Semperque in pejus miseròs fortuna coercet,
Cum semel esse mala incepit. Vix Sirmia rura
Deplanxi & plebem, parva in regione colonam:
En Muhacinus ager (de muscis nomen adeptus
Omne non fausto) totum proclamat ad orbem
Infandam cædem populi procerumque suorum,
Regis & interitum; qui cleri hortamine motus
Sancitam pacem cum Turco Principe rumpens,
Disparibus sociis turbatoque ordine adorsus
Certamen fatale fuit; sed sobrius hostis,
Atque sui parens dictis sine lite strategi,
Prævaluit victor! tantò truculentior ausu,
Quantò supplicior quando pro pace rogabat.
Pannonii Hyrvatique Duces, primique Dynastæ,
Prælati, magnique viri cum milite forti
Confusi Dacis miserè sternuntur in arvis:
Ut captos inter, gladiique furore peremptos,
Millia bis centum numerem: Rexque ipse fugaci
Præcipitatus equo, limoso Karas in amne,
Cum vita in patriam conceptum extinxit amorem:
Atque hinc Ungaricis & prima & summa ruina
Invaluit terris, & pars amissa coronæ.
Quantus ubique timor? quæ consternatio plebis?
Quæ fuga? qui gemitus? humana edicere lingua
Non posset, tenuive manus describere penna.
Dux hujus belli, tam raræ cladis & autor,
Infelix Tomoreus erat, cuj mitra Colossum
Casside visa minor: Sacra aspernando Deorum,
Arrogat imperium fera mens super arma Gradivi,
Et Regi dare jura suo vesana voluptas,
Postponendo Duces Bellorum sorte peritos,

B

Quos

PLORANTIS CROATIAE

Quos ego ab hinc, illinc quos Transylvania misit.
Sic malè bella gerit, cuj rerum cura sacrarum
Et vitæ innocuæ tenor est servandus: iniquè,
Hosti etiam desponsa, fides violatur: & hostem
Non spernat causæ propriæ fiducia. finem
Incertum bello & liti fortuna reservat.
Tantum monachus fuit vnus causa malorum!

1527.

Inter funestos, pro successore Coronæ,
Quos persæpe cient improlis funera Regis
Votaque Magnatum vidui discordia Regni,
Motus, Corbaviæ princeps arx Udvena mæstam
Incidit in sortem; collo depressa superbo
Triste jugum imposuit: Torquato absente patrono,
Karlovic à patrio qui nostris nomine dictus.
Tunc & Likenses cæpit percurrere campos
Turcus eques, delens pagos atq; oppida flammis:
Nec posita in tumultis castella tuentur apricis,
Apta situ, sed pressa siti: licèt arva salubres
Excipiunt amnes: & toti nomina terræ
Flumen Lika dedit, Latiis medicina salubris.
Cædibus & flammis serpit Thrax impius, omnem
Informem mihi reddit humum, vacuumq; colonis,
Quam præ mille aliis natura fovebat amenam,
Ditis & indigenæ fecit cultura superbam.

1528.

Tandem etiam Jajce castrum prænobile victum
Captivas in jura manus hostilia præbet:
Et quotquot pagi, castellaq; & oppida circum
Jajcensi suberant juri, nunc Turcus iisdem
Jura dat & legem ponit, mea pignora cædit
Ense ferus. prò quæ regno fit plaga Croato!
Quicquid Porisius (nunc Vyrbas) Savus & Unna,
Ter-

Terrarum capiunt, villis pagisq; satarum,
Pingue solum, à propriis desertum penè colonis
Nunc ursos alit atque lupos, vel utraque ferarum
Efferiorem hostem; toto jam rara supersunt
Telluris spatio castella & castra, locorum
Fors defensa situ, quæ nondum possidet hostis,
Sed potiturus adhuc: Divorum templa crematis
Tectis atq; aris, sine mysta, flebile visu!
Ruderibus nisi nota rigent: cecidere Parœci
Egregii, fortesque viri, captivaque ducta
Vel dilapsa abiit plebs. res perdura profectò
Et salvis, patrios est deseruisse penates.

Necdum Magnatum Procerumq; sopita meorum
Scissio tristis erat, qua nil egisse licebat
Viribus attritæ: quibus ultrò creverat hostis,
Adriam ut hinc montem, mare qui cognomine fecit,
Sæpius & celerem cursu transiverit Unnam,
Ac tutus prædas ad propria victor abegit.

Interea Prorex fatali febre laborans

1531. Prole carens, Patriam sese ipso privat: amore
Quam bene dilexit vero: privatus & ipse
Fortunis propriis; Patriæ ne fortè ruinam
Extremam videat, fato meliore vocatus,
Defessam ærumnis vitam gravioribus Heros
Subtrahit: stirpis Torquatæ nobilis hæres.
Ingenti Patriam feriit mors ista dolore:
Illa etenim, variis hoc tempore tradita Banis,
Nil experta boni: fortuna potentior omni est.

1536.

Ex improvise nostras prorumpit in oras
Barbarus, & Dobboj Berislavi nobile castrum
Occupat: hinc pergens ad Savum Brod capit, isto

Nomine trajectum vocitamus in amnibus isthinc
 Trajecto Savo, Pozeganum fusus in agrum
 Urbem arcemque capit, quæ nomine dicta recenti
 Sic est, quòd ferias celebrans fuit igne perusta,
 Incero quondam Romanis. Inde Cetinum
 Diripiunt castrum cum claustro subtus & urbe
 In Klokoçe terra, Comitatus antè Goricæ,
 Hic Ladislav natus Rex sanctus. quàm ferus hostis:
 Non finit immunes Divorum Turca penates.

1537. Auditis ita Rex Ferdnandus mille querelis,
 Ut populum tegat, ac sævum de finibus hostem
 Arceat, armata mittit plura agmina gentis.
 Hæc sociata meæ, ductor si strenuus esset,
 Trans Hebrum poterat victum depellere Turcam,
 Et reparare meam vicinorumque salutem;
 Tam fuit instructus justis exercitus armis.
 Sed Kocian Belli summo cum jure strategus
 Clam multo à Turcis accepo turpiter ære
 Proditor infamis sic agmina nostra regebat,
 Sic hosti favit, vicena ut millia nostum
 Occubuere virum, gentisq; utriusque strategi
 Ladron & Bakic; vitam Kocianus amico
 Liber ab hoste refert, quam perdet turpius olim:
 Non etenim tempus minuit peccata, sed auget,
 Et fieri graviora solent, quò longiùs illa
 Infelicem animam misero sub corpore pascunt.
 Quanta salus Regni bello dependet ab vno:
 Quanta mala à timido vel avaro Præsidi belli
 Incumbunt Patriæ! duris exercita virtus
 Obsistit duris; flectuntur ad omnia molles.
 Interea totum Klis arx obsessa per annum,

Con-

Condita ab Augusto cuj Diocletia nomen
 Indiderat longis vicina in rupe Salonis:
 In jus hostis abit. Prò cuj vis ulla nocere
 Non poterat: fitis atq; fames miseranda peremit!
 Inde Nadin, Titio castellum in flumine: multa
 Præterea circum cum pagis prædia, villas,
 Deseruere sui loca non defensa coloni.
 Augetur timor hinc, illinc audacia crescit:
 Ut victis venit ille comes, victoribus ista.
 Ipsa nec huic fato speciosa Aurana resistit,
 Deliciosa lacu: sedes famosa Priorum
 Templi Equitum (claustri fuit hinc Zvonimerius autor)
 Dinde Rhodi: captiva hosti nunc ostia pandit.
 Difficile est contra torrentia flumina niti
 Nautæ imbecilli: nec fit pro robore forma.
 Ne tamen ulterius serpat contagio tanta
 Adriacis nocitura locis, media omnia tollo:
 Tunc Znoil & Vraçan, castellaque proximiora
 Evacuat, vastatque suos fugiendo colonus:
 Proq; agris mavult scopulos habitare marinos.
 Chara homini vita est, licet ipso in carcere clausa.
 Heu; jam nec Dravus auratis dives arenis
 Tutus ab hoste fero magnum decurrit in Istrum;
 Juxta ipsum positas arcemq; urbemque refluxus
 Vicinæ quejs nomen aquæ concessit Ofeki,
 Occupat Eous prædo; qua commoditate
 Et mihi & Ungariæ noceat magis. hinc quia flumen
 Latiùs effusum se humiles demittit in undas,
 Et longi tolerat collo juga pentis amico.
 In mea damna modis studet omnibus impius iste
 Barbarus, atque rudis, tanti sua commoda pendens,

B 3

Ut

Ut nihil ipse nefas, quicquid juvat, æstimet esse.

1538.

Dubicia ac aliis succedunt tristia fata;
 Servitii non gnara prius, jam colla tremendo
 Submittit miseranda jugo, nocitura deinde
 Visceribus matris. Jesenovac longius infra,
 Savanas ubi se Valdanius amnis in vndas
 Effundit, procul à nostris hac sorte remotum,
 Deserimus vacuum: cuj lignea fabrica, valli
 Pro muris: igni nec ferro obsistere gnarum.
 Hunc postquam, allectus fluviorum Turca duorum
 Commoditate, locum reparat, munitq; valenti
 Præsidio: metuens quamplura pericula Banus
 Eventura, locum ferro destruxit & igne.

1539.

Ast ubi vicino vicinia fida tulisse
 Unanimem debebat opem; commune periculum
 Qua tolli quiret; Venetus sua tella reponit,
 Cum Turcis iniens, multo quam munere solvit,
 Pacem. Ita quisq; suæ privatim prospicit ædi:
 Nemo vicinum, nemo jam publica curat.

Sed nec ea Turcus contentus pace quievit;
 Rizonium Illyrici veterem vi subdidit urbem,
 Expugnatq; Novum præda cum divite Castrum,
 Nulli in quo vitam nimium ferus ille pepercit;
 Rizonio finui locus hic stat junctus uterque.
 Occupat & Nadin, desertam nuper: & armis
 Infestis urbem Sibenik, Sicum antè vocatam,
 Impetit: at vano conamine; durius hosti
 Muris atque viris Sibenikum forte resistit.

1540.

Tunc Huzren Bosnæ Begus, Kliffæq; Murates,
 Zrinensem vastant agrum crudeliter: arcem
 Oppugnant; sua quæ tribuit cognomina stirpi

Sub-

Subitiæ, quæ post cognomen sumptis ab arce
 Zrin, in prærupto situatam colle; sed illa
 Incolumis doluit campestria damna suorum.

Hoc & Murates, Bosnæ qui præfuit, anno
 Ad placidi Colapis gyrosam sævit amnem,
 Dubovac, Steniçnak item, primaria in illo
 Oppida districtu terræ, prædatur & igne
 Funestat, ditemq; rapit sine sanguine prædam.
 Ad Belli non tuta vices stant, præfide quando
 Præsidiove carent aut ductis, oppida, vallis.

Dum sic diviso malè currunt omnia Regno,
 Postrema ad superos Regem vocat hora Joannem,
 Qua regnum & vitam finit: nec tutus amicis,
 Tutorem nato Solimanum deligit hostem;
 Agnelli quasi cura lupo tradenda fuisset,
 Et non cognatis ovibus? mortalia jam plus
 Ingenia haud miror, delirant si quoque Reges;
 Quod fuit expertus paulò post regius infans

1541.

Cum sibi regalem tradi prætenderet urbem
 Budam Ferdinandus; tutor Solimanus adivit
 Ungariam: Budamque sibi servavit, & illum
 Ad Dacos misit vidua cum matre puellum:
 Exemplum fecit sæclis memorabile cunctis;
 Nullus ab infido fidei speretur ut actus.
 Inducta heu suasu monachi Regina Georgi,
 Hosti quàm Regi potius concedere Budam,
 Regali folio jam longa per æva superbam,
 Maluit infelix; infelix: namque venire
 De sceptro ad baculum, nimium res dura profectò est.

In spes me fortuna novas jam provocat; unde
 Et mæstum lenire queam, fortassis & olim

Vul-

Vulnera quæ sanem. duo martia pignora fratres
 Zriniades video jam pubertatis ad annos
 Pervenisse: avidumq; latus præcingere ferro,
 Aspicere & torvo vexilla Otomanica vultu.
 Hi prima ut navent forti rudimenta Gradivo,
 Comburent Kamengrad, lapidi cognomine castrum
 Ad lentum Sanam, celeri qui jungitur Unnæ,
 Constructum ponti custodem; tutius ut post
 Japrenses saltus & pingua rura frequentent.
 Non modicus pavor hinc vicino nascitur hosti,
 Qui de principio fortunas, judicat hinc et
 Accrescunt animi nostris. Sed perbreve nobis
 Solamen fuit hoc: non multò namq; deinde
 Zriniacum castro sub Vinodolense Joannem
 Occidunt homines Prælati Zagrabienfis;
 Ne mea vel desint in cædes arma meorum.
 1542. Zagrabia, clerum Ladislav cui sanctus adauxit,
 Forma tamen tristis nomen dedit ipsa sepulchri,
 Prostermit funesta pios contagio Cives.
 Grande malum: fratri quo frater adeste, nec uxor
 Audet in amplexus dilecta venire mariti!
 Sic peccata hominum divina Astra requirit.
 1543. Pannoniis iterum Sulimana potentia campis
 Incubat, atque novi ponit fundamina regni.
 Valponem primùm Garai stemmatis arcem,
 Juribus & fundis amplam, ditionibus hostis
 Subjecit propriis: trajecto flumine Dravi,
 Siklosum insignem capit arcem: patria quondam
 Christophori astronomi fuit hic; Peucamq; decoram,
 Pecuj ipsa voco, cui quina ecclesia nomen
 Fecit apud Latios notum, Thrax diripit urbem;

Tem-

Templa, sacras statuas, arasque prophanat, & omne
 Exercet scelus in veteres novus incola Cives:
 Ut rarò pius est, qui vitam ducit in armis.

Hæc meus attonitis gemeret cum Dravus in undis,
 Illic Danubius lacrymis deflebat amaris
 Metropolim Regni totius Strigonium altum,
 Sacratamque diu tumulis regalibus Albam:
 Totq; arces, pagos totq; inter utramque jacentes,
 Et tot Claustra capi! Quanto jam tramite labat
 Pannonia, à proprio quæ dicta valore Valerja
 Antè fuit! Video; quòd casibus omnia subsint:
 Cæcæq; & inconstans fortuna vagatur ubique.

Absterfi necdum lacrymas, minuive dolores,
 Cùm nova Pannonicam Thrax damna movebat ad ur-
 Javrini: quam vix satis Arrabo protegit Istro (bem
 Conjunctus; Banum moveo, succurrat amicis:
 Et fecit; cæso qui trino mille Getarum,
 Tum profligatis reliquis, eliberat urbem.
 Sic dat opem sincerus amor, licèt indigus ipsa:
 Insignemq; animum vicini injuria lædit.

Dum pro Pannoniæ pia fit mihi cura salute,
 Damna domi patior. nam Bosnæ Præses Ochinum,
 Stupenicem, Csakov, Belastenamque per arma
 Per vim Slovinias expugnat & occupat arces.
 Adriaco vicina freto loca deinde petivit,
 Regalem Senæ visurus forsitan urbem;
 Antiquam Senonum patriam, qui sæpè Quirites
 Terruerant inter celsa Urbis moenia, quique
 Jura dabant pelago, Galli dicti atque Liburni.
 Hic tamen adversam nacta est audacia sortem
 Turcica: nam Gazkæ clarum sed fertile cancris

C

San-

Sanguine turbavit flumen, perq̄ arva suorum
Corpora caesa feris avibusque voranda reliquit.
Tempore saepè brevi fortuna, loquoque, favores
Immutat proprios: nam nulla lege tenetur.

Tot bellis fessus, spoliis tot onustus, ab armis
Thrax cum Rege meo cessare paciscitur: ut quo
Tempore securus colat arva paterna colonus,
Et non turbatus per Martia classica Civis
Inter privatos requiescat quando penates,
Ac quæ destruxit Bellona, redintegret alma
Pax. Hac sperabam, charis persolvere iusta
Natis, & tumulis exanguia condere membra.
Sed nunquam sincerus amor speretur in hoste,
Nulla fides fidei est in contemptore. quis, oro,
Fallere turpè putet quemquam, cui tollere vitam
Pro laudis merito censet? mox barbarus idem
Ascrivii, quam nunc Kotor incola nominat, imo
Rizonii maris in secessu, fortiter urbem
Classe petit: sed abit Pacis violator iniquus
Pulsus ab hinc; pacem turbantes Juppiter odit.

1544. Prosperiore tamen Velikam fato impetit arcem,
Magnanam Latio quondam sermone vocatam,
Quam longè Reges habitabant Bate priores,
Ut nunc regalem Velikam voco: pluribus olim
Præfectam vicis, pagis atq̄ urbibus. ipsam
Subjicit imperio vis & fortuna tyranno.

Turcica nunc Velika est, mea Velika desinit esse;
Ut jam, nil magnum, videam, mihi sorte relictum.
1545. Slovinios percurrit agros jam tutior hostis,
Cum prædis spoliisque redit: nam prædia circum
Diripit; & tanto majori concitus ausu,

Vel

Vel nihiùm fidens fortunæ ad vota secundæ,
Konscineam penetrat valido cum brachio ad arcem;
Montibus amplexam, medio quæ confidet agro,
Nacta ab equis nomen: forti oppugnata resistit
Hosti, dum Prorex & Bildenstajnius heros
Auxilio obsessæ veniant. mox clade recepta
Dux simul & Prorex pulsi rediere. Sed hostis,
Cum nocuisse nihil se posse adverteret arci,
Adversamque sibi metuendo postmodo sortem,
Vastata latè longa regione recessit:
Quicquid non aufert, hoc destruit impius hostis.

Ingemui tantæ cladi, nec dinde minori
Mærore afficior, quando Moslavina (Claudi
Montem Romani veteres dixere) repente
Succubuit casu vi Turcæ. Claudius isthinc
Ortum habuit Cæsar, sed mons est aureus ipse,
Strata docent, quibus est Romanis antè petitus;
Csuporianus erat quondam, quem postmodo Bakog
Affini Erdedum stirpi pro dote reliquit.

Sic vi, sic armis, non lege aut jure parantur
Regna: subest pauper legi, se fortis ad arma
Provocat. à fatiis humana sed omnia pendent,
Seu bona, seu mala sunt. quoniam prævertere nemo
Fata potest, nisi tu fatorum Juppiter autor,
Atq̄ idè sunt fata animo patiente ferenda.

Res pusilla nimis fortuna humana profectò est,
Cum nullum satiet, nullum impleat: omnia adiri
Per scelera imperium, regnandi sæva cupido
Non putat esse nefas. hæc vasto Oriente Tyrannos
1547. Mutua in arma movet; crudelis Mustafa primùm
Fratrum cæde tumens inquirat funera patris,

C 2.

Per-

- Perfide & AEgypto contractis: ut pater ipso
 1548. Infelix nato, bellum infelicus egit;
 Exemplum, Turco quantum credatur amori.
 Jam si Christicolis mens una animusq; fuisset,
 Quàm facilè Europa poterant expellere cunctis
 Infensum Turcam, proprio nec sanguini amicum.
 Sed privata domi curans sua commoda quisque,
 Nemo mali alterius voluit, propriiq; periculi
 Esse memor; morbo hoc vicinia rota laborat.
 Hæc inter Malkoꝝ prædarum avidissimus, armis
 Totius Bosnæ, mediæque Croatiæ (ò ingens
 Materno cordi dolor) almæ rura Topuskæ
 Perñæ & Steniçnak terras ac prædia latè
 Pervolat, expilat, flammisque ruinat, & inde
 Captivis rediit spoliisque ad propria dives.
 Nulla venit fortuna, Dei sine numine; nulla
 Poena venit nostro sine crimine; deniq; nostro
 Arbitrio si quid conceditur, omne profectò
 Pronius in lapsum est. gravitas quia tendit ad imum
 Sponte sua; volucres conatibus aëra poscunt,
 Descendunt positis nullo conamine pennis.
 1552. Ungariæ sequitur multis fatalior annus,
 Quo Temesum, Lippam, Tolnok, Csanadatq; Felakū
 Et charam antiquis Wesprinum Regibus urbem,
 Thrax capit; ac miles Palastræ cæsus in agro
 Pro patria occubuit decertans. Inde Dregethum,
 Jarmat, & Seçen arces vicinaq; multa
 Castella obtinuit Thracum ambitiosa potestas;
 Tam malè discordes animos fovet Ungara tellus.
 Sed nec apud me Ulaman nuperna sorte quietus,
 Ad nova contendit Regni incrementa superbi:

- Sloviniam petit; & trajecto flumine Savi,
 Csaismam urbem, tumulo Kolomani nobilitam,
 Verocamq; arcem Comitatus jure potentem
 Banfiacam sedem, vi surripit: inter utramque
 Complures vicos, pagos castellaque flammis
 Devorat, in prædam potiori parte redacta
 Infirmæ plæbis, quæ non fuit ense perempta;
 Concidat ut Slavna nomen laudabile gentis.
 Hoc ut sustineat Petrus Eerdæodius hosti
 Opponit modicas vires: flammisq; Gradiskam
 Corripit: & Velikam socio pro milite vertit
 In prædam. Sed non mea damna hæc poena refarcit;
 Barbara multiplici superat me Turcia gente,
 Ut cui multa uxor pellexq; in coelibe vita
 Nullus honor, sed pæna magis, sua damna, ruinas
 Ex facili reparat, mox viribus aucta resurgens.
 1553. Rectè festa trium celebrosolennia Regum,
 Cùm Malkoꝝ Begus Krescicem Mutniciamque
 Deprædavit ovans & longa valle redivit
 Incolumis, valli cuij Castaneapolis hæret.
 At paulò post hæc Alpes transgressus ad arcem
 Corbaviæ Bunic', Perusic'q; in finibus agri
 Likensis (pauca nostrorum à gente relictas
 1493. Post Dereçeni fatalia prælia Bani)
 Venit, & has reparat tectis, ac gente Otomanna
 Munit: quas hostes mea Seña deinde videbit.
 Vix uno à prædis sese Thrax continet anno,
 Contemnens Paci data sacramenta colendæ
 Ad nova Christicolis impendit damna; valenti
 1555. Pannonia rura manu petit; hic nova Castra, Bobovac,
 Jacobi divi pagum, Krotnumque, Kapusque

Vi capit, & Turca jubet amodò vivere lege.

1556.

1530.

Impendent valido tandem sua fata Sigeto.

Quod Rex aggeribus cinxit fossisq; Joannes:

Hoc Marte oppugnat ferus Halil Passa potenti,

Mensibus addendo menses, noctesq; diebus;

Ut nullum omittat præclari militis atque

Egregii Ducis officium, bellator ab annis

Ad senium teneris: prudentia nemque Strategii

Bellantisq; valor vincunt, referuntq; triumphos.

Sed major fortuna meis, quia justior, armis

Favit: ut obsessio potuit nil Turca Sigeto,

Quin profligatus Duce Zrino Lenkovioque

Pro vita fugit, justæ cedendo triumphum

Causæ, dante Deo: stragem tamen attulit antè

Vicinis terris, vicis pagisq; crematis:

Vincere cum nequeat, gaudet nocuisse Tyrannus.

Regia Ferdinandus proles hoc tempore venit,

Fortunæ laturus opem cum milite nostræ,

Militiæ Dux ipse, Ducum veneranda corona:

Restituique mihi depulso Thrace Bobovac;

Ausoniis Fabiam, corrupta voce Baboçam

Unnis, & circum castella jacenti, nuper

Non protecta satis quæ vi sublegerat hostis.

Ut Pacis clemens, sic Belli tempore fortis,

Laudatur Princeps armatus tempore quovis,

Ense gerens Bellum, sceptris in Pace coruscus.

Sic mihi trans Dravum clemens fortuna favebat,

Ast Unnæ Savoque nimis contraria, Turcos

In mea rura vocat, ferro flammisque cruenti

Obvia posterruent: tunc Urbis Zagrabienfis

Depopulatur ager. Quò me jam tuta recondam?

Pro-

Proximus est Sutlæ, qui Regnum terminat amnis:

Styria namque sibi Ciliensia vendicat arva.

A latere ac à fronte petit me barbarus hostis

Nec locus à tergo est, quo pes figatur. ab ipso

Fonte gemit Savus! stupet ad nova crimina tristis

Unna: ubi Lustholter, de Carnis advena, celsam

Castaneapoleos mediis in fluctibus arcem

Divendit Turcis auri bis mille ducatis,

Turpis, avarus homo, summorum causa malorum:

Hac nempè amissa supremam penè ruinam

Experior; Novium, quinquagintaque propinquas

Urbes atq; arces: castella & prædia bis sex

Mille, supra septem centum propè sexaginta,

Barbarus expilat, comburit, destruit hostis,

Octuaginta & plus captivum millia nactus.

Non mihi Cresseum damna hæc persolveret aurum,

Impie Lustholter, quæq; inde sequentur ad annum,

Quo mihi restituet Princeps generosior arcem,

Auri tam vili pretio, vel fortè timore

Magno animi, Turcis mercatam. Tantus in ipsis

Regibus est error; qui non in Marte peritos

Præficiunt rebus, quæ martia pectora poscunt.

Militiæ sunt nulla magis metuenda pericla

Ignaro Duce, vel timido, vel pejùs avaro.

Mitibus est animis audacior antefendus,

Et Patriæ Civis peregrinis tempore Belli

Nempe: secùs curat sua quivis, nemo aliena:

Aereque conductus miles corrumpitur are:

Rara at vis Civem patrio spoliabit amore.

1557.

Post hæc ad Rakovac (à cancris nomina dixi,

Oppidum idem vetus est & castrum regium in illo)

Agmi-

Agminibus multis armatus pervolat hostis:
 Ulterius pagos & prædia crebra rapinis
 Vastaturus adit. Sed tantum protinus ausum
 Pœnituit; nam cæsus abit; licet illius essent
 Millia tot numero, quot erant centena meorum.
 Magnus enim numerus crebro confunditur, & quò
 Curet plura, minùs quis singula prospicit aptè.

Jam verò Hoçevios invadit Turca per alpes
 Difficili passu, ceu clam juvat ire latrones:
 Expilant duris assvetam vivere gentem,
 Ribniciumque solum (piscolo nomen ab amne est)
 Deprædantur; iter vertuntque deinde per alpes
 Señonias: spoliis, captivorumque superbi
 Ingenti turba. Sed vindex Martia Seña
 Opponit Cives, & pœnas exigit ense.
 Sic igitur mea tunc percussit Seña latrones,
 Ut (quorum fuerant bis centum, & millia quatuor,
 At nisi ter centum quinquagintaque meorum)
 Captivis cunctis, prædis spoliisque relictis,
 Vix septem incolumes excepit Turcia natos.
 Audaces justosque juvat fortuna: latroni
 Semper in est aliquid culpæ cum mole timendum.

1558. Thrax iterum ad prædas, velut ad mel ursus, anhelus
 Tendit, ubi hospes iners minùs hosti opponitur; alpes
 Transit in Hoçeviam & Karfos prædatus inermes,
 Præteritas metuens pœnas confinia Señæ
 Evitat: tutum deserta amplissima præbent
 Latroni reditum. Thracum pars altera quærens
 Inferiora amnis Colapini prædia prædis
 Subdere, sub Vinodol, vini de valle vocata,
 Alapio pœnas solvit cum clade Joanni:

Non

Non debere nimis fortunæ fidere, docta.

1559. Mox reparans vires, Karsum, Pivkamque jugosâ
 Vastat & in prædam deducta plebe superbit
 Turcus, inoffenso rediens pede; sic mea damna
 Vicini longè per multa incommoda lugent:
 Cum paucis nequeo latera omnia claudere natis.

1560. Pax nova cum Turco Romano & Cæsare facta
 Vulgatur: sed vix annis mansura duobus;
 Ille etenim seu bella gerit, seu quærit amicos,
 Cuncta lucri causa vel commoditatis amore
 Inchoat & finit; non est, quod amicus in illo
 Spectet; amore caret vero: dat splendida verba,
 Cor tamen haud aperit. nemo confidat in hoste.

1562. Ille idem primus violavit pacta nefandè,
 Cùm Beg de Poçega stipatus milite multo
 Exiit, ut reliquum Slavnorum vastet agrorum.
 At meus hoc crimen punivit Zriñus in hoste:
 Ut vix Beg cæso salvaverit agmine vitam.
 Sed Vranograç arcem, sic à Cornice vocatam,
 Zriñani Comititis, temerarius occupat hostis:

1563. Mox Thraces Zriñus Valdani cædit ad amnem.

1564. Hoçevjam Thraces iterum prædantur, & illinc
 Impunes abeunt. Tantum sum prole minuta,
 Maxima terrarum quòd sint deserta mearum:
 Ut minùs inspiciam viciniae amica tegendæ.

O Rerum instabilem fortem, dubiosque Gradivi
 Eventus! nulli fortuna est subdita legi.

1565. Jam Kostañiciæ novus incola & urbis & arcis
 Prædatur dites villas pagosque Topuskæ;
 At cæsus prædam mihi cæsit prædo, Joannis
 Alapii domitus virtute. deinde per Obres

D

Tur-

Turcorum sex & viginti millia campum
 Ducta à Mustaffa Sokolovic' Præsìde Bosnæ,
 Heroo fregit Prorex Erdoedius ense.
 Damna sed ut damnis Mustaffa rependeret, arcem
 Kruppam vi magna sibi subjicit, antè solutam
 Sanguine non modico Turcorum, at laude minore:
 Nam nisi tres supra viginti Bakic' habebat
 Dux socios: cunctis, quam cessit, ritè peremptis.
 Sic tandem insultat justæ vis impia causæ:
 Sicque meæ rapiuntur opes, mea moenia cedunt,
 Et fortes nati patrias céduntur ad aras;

1566. Quò protecta minùs Colapino terminer amne.
 Tunc post lustra duo redeunt infausta Sigeto
 Fata meo, totum Turcorum Rex Orientem
 Unius exitio trahit arcis. ut hacce subacta
 Pannonios posthac decurrat tutiùs agros,
 Hinc Styras, illic Australes & Moravanas
 Deprædetur opes, villas populetur & arces.
 Nil moror; expedio Banum cum pube fideli,
 Qui, si fortè cadant turres cum moenibus arci,
 Martia Threiciis opponat pectora telis.
 Tantam sustinuit vim Prorex strenuus isthìc,
 Quantæ Europeus vix non succumberet orbis:
 Corruerantque priùs turres & moenia circum
 Quàm defensoris virtus. tandem undique sævis
 Arctatus flammis, funesta egressus ab arce
 Præclarum fecit generosus miles agonem,
 Néve locum aut laudis quid vivus cederet hosti.
 Intravit vacuum sic Thrax inglorius arcem,
 Militiæ atque Ducum præmulta cæde solutam.
 Præsìdii pars magna mei sublata Sigethi est;

Sed

Sed tutanda suis fuerat sic Patria natis,
 Sic aræ atque foci: tali signanda liquore
 In Superos, Regemque fides, amor inque propinquos
 Ritè fuit: postquam naturæ debita mors est:
 Felix, pro Patriæ mors consecrata salute.

Non ita vicini Bobovac, Brizniciamque
 Defendère mei, vix hoste adstante relictas,
 Ut nihil obfistat petituro dinde Kanizam.
 Dedecus est, salvis fugere armis: dedecus, hosti
 Absque cruore locum concedere; dedecus, inquam,
 Præclaræ morti miseram præponere vitam.
 1567. Amissi Bani, simul amissique Sigeti,
 Et dolor est & plaga recens in pectore nostro:
 Ac tanto major, quòd mille pericla saluti
 Insultent nostræ: plagis cum nemo medetur,
 Afflictam nemo solatur: sæva Croatis
 Perpetuò celerem propendunt fata ruina.
 Alter me Prorex Petrus Erdoedius, alter
 Ipse Pater Patriæ, bellis defessus & ipse,
 Deserit, ad Coelos pacata morte vocatus.
 Sic pullam pullæ superaddo, dolorque dolores
 Assequitur, semperque minus fortuna relinquit
 Dura spei afflictis. Nativus inundat & Unna
 In mea damna: nequit Colapis, Savusque tueri
 Pauca ad extremos fines cum prole redactam.
 Viribus amissis languet miserabile corpus.
 1568. Captus amore Cypri Selimus Thrax potiundæ,
 Multa, reluctanti laturus vim, parat arma,
 Utque illic avibus currant sua vota secundis,
 Et Regna hìc maneant imperturbata, novatam,
 Pacem cum Augusto stipulatur Maxmiliano.

D 2

Aft

Ast ibi Selimum victoria prima superbum
 Extulit, ut fidei contemptor jus violare
 Non veritus, bellum molitur Maximiliano,
 Regnorum prædæ cupidus majoris ubique:
 Nec multis animus rebus satiatur avarus
 Ambitione tumens, & mens sitibunda cruoris.

1569. Prima novos motus conflabat Lika; sub arce
 Egregii Perusici stabant tria millia in armis
 Gazkenses campos aditura. sed hocce benigni
 Prævertunt superi scelus, ipso in limine pressum.
 Lata etenim fama, bis centum ac octuaginta
 Señonii Cives in eodem barbara campo
 Castra petunt, Turcos cædunt, plus mille peremptis,
 Inque fugam versis aliis, aliisque ligatis
 In prædam ductis, redierunt. sic malè cauta
 Vis non tuta satis propria persistit in æde.

Hoc ipso Sibenik urbem Thrax obsidet anno
 Cùm rectè Cives aberant loca Turcica prædis
 Acturi: à patriis matronæ fortiter hostem
 Arcebant muris, donec rediere mariti,
 Et docuere illinc confusum cedere Thracem:
 Est sua pro Patria muliebri in pectore virtus;
 Nec mortem metuit servandæ prolis amore.

1570. Inter bellorum motus, turbasque recentes
 Grassatur mox tetra fames, multosque meorum
 Extinguit tacito letho. mortalibus eheu
 Tarra parens alimenta negat malè provida: tantùm
 Aërumnis homo se possit cognoscere natum.

1571. Ingenti pelagum Thrax classe excurrit: & illinc
 Pars Cypro gaudet: Cretæ pars oppida vastat:
 Parsque Cephalenem saxosam, almamque Zacynthū

Ol-

Olchinium, Antibarumque capit: Corcyra Melæna
 Summam vim patitur, jam deficiente virorum
 Robore, in extremum discrimen adacta salutis,
 Inviolata stetit muliebri Melæna valore;
 Igne cremata Pharus, Rex hinc Demetrius ortum
 Duxit: & augustæ in prædam cecidere Salonæ,
 Regalis sedes, venerata Quiritibus olim,
 Primaque Præsulibus decorata, ut Titus in ista
 Discipulus Pauli, post Petri Domnius urbe
 Divini jecit sanctissima dogmata verbi.

Atque ut præteream Sas, Dazliniam atque Rakitac
 Et Zemunik Jadræ vicinum, pluraque circum
 Castella & pagos, fama inferiore notatos,
 Incurit Adriacis terrorem barbarus oris;
 Fortuna tumidus cunctis volet esse timendus.

Nec satis Illyricam visum est compescere terram,
 Italiam in prædam manibus missurus avaris
 Ingenti classe Adriacum perterruit æquor.
 Sed Superi in melius vertunt, quòd sanguine Turco
 Turbatas Neptunus aquas exhorruit alti,
 Et scopuli Echinadæ memorabile nomen adepti.
 Quinq; & viginti ceciderunt millia Thracum,
 Quatuor capta simul cunctis cum navibus: ultro
 Christicolarum hominum bis septem mille redempti.
 Supremus rerum voluit sic arbiter; ut nunc
 Lætitia in tristem solvatur maxima luctum,
 Nunc desperatis veniant solatia rebus;
 Ut mortalis homo superos reverentiùs oret.

Nil annis aliquot tentavit Turcus ab Unna
 Flumine; quem contra vigilavit Slunius heros
 Castra locans, majus metuebat ab unde periculum,

D 3

Ar-

Armatus semper : qui binis nec semel annis
Tecta domus subiit, Patriæ Pater inclytus ; ast heu

1572. Impia, dura, mihi mea fors invidit & ipsum,
Sæva illi Lachesis florentis stamina vitæ
Præscidit, multis quæ Cloto ducere lustris
Debuerat : si quod pretium censetur amoris
In Patriam, fidei in Regem, pietatis in Astra!
Nestorea fuerat vita dignissimus Heros.
Nec metuit mortem Prorex fortissimus, ipsa
Indolui mortique suæ, metuique pericla
Eventura mihi, scuto orbæ : nempe malorum
Nil illi mors est, qui jam contempserat illam :
Ast cui rem charam tollit mors, dura profectò est.
Nec tibi, quàm lacrymas, plus Patria reddere possû,
Et laudes, Sluñi Francisce ; in pace quiescas !

1573. Non sat fortè putant, tot lethæ forisque domique
Me fera fata pati, vicinos aucta per hostes :
Ne mihi quid desit quacunq; ex parte malorum,
Plebs infana nova nunc seditione laborat,
In dominos armata suos, detrectat aratrum :
Grubeciumque sibi Regem præponit, honorem
Libertatis amas, non vult plùs subdita dici.
Attonito primos dum volvo pectore motus
Vicinam spoliat Sigetanus Turca Kanizam
Iumentis & equis, cæsorum mille virorum
Colla refert, prædæ victricia signa cruentæ,
Et bina abduxit tormenta curulia secum.
Præfecti fuit hic error, qui tempore pacis,
Non Belli tantùm, debet vigilantior omni
Milite commissum munus curare, locisque
Prospicere, vnde salus dependet publica regni:

Atq;

Atq; magis semper quantò est vicinior hostis :
Vel conjurato, cui non est fidere tutum ;
Ad mala nostra etenim semper vigil excubat hostis.

1574. Jam pax cum Turco Venetos delectat. Iberos
Ex Africis turbat crudelis Barbarus oris :
Corcyram flammis vastat ferroque ; Ducatum
Moldaviæ Valahosque suo per sanguinis amnes
Subjugat imperio. Panovic' meliora Joannes
Præses Ivannicii mihi munitiat ; iste potentes
Turcorum turbas aggressus milite paucò
Fudit & è patria cum cæde recedere adegit ;
Virtuti & justæ comes est fors prospera causæ.

1575. Gabecii regnum ferro funique resolvo,
Ipse sub ignito exhalat diademate vitam,
Quod meruit : malè nam miscentur scepra ligoni ;
Nascitur ad regnum Princeps, Superique coronas
Donant : infirmum est absq; armis æreque Regnum.

Dum privata domi malâ sic castigo meorum,
Ingentes contrâ molita est Turcia motus ;
Jam Ferhat Bosnæ Præfectus plurima ducens
Agmina bellantum Radoñæ se ponit ad amnem.
Obvius infestis Herbard Auspergicus armis,
Arceat ut Passam nostris à finibus, arma
Conferit, ut causa justus, sic strenuus ausu,
At fato adverso : Turcis fors impia favit !
Funditur in nostris & dux & miles in oris,
Perque truces cædes Turcis victoria cædit.
Occisi Herbardi canum caput impius hostis
Corpore dissectum Bizanti misit in urbem
Percharum munus Sultano : in vincula duxit
Herbardi natum, generosum Klékovic' ausu,

Voj-

Vojkoviumque virum fortem per vulnera lassum:
 Jankovium Zarkumque duces: & tympana cuncta
 In prædam Ferhati vexillaque Martia cecit
 Impia fors: nostros superat numerosior hostis
 Commoditate loci prærepta. Auspergius antè
 Non fuit ex Turco dimissus carcere, ponte
 Quàm posito in Vyrbas & turri condita in Unna:
 Sic ipsa, adversus me, munio debilis hostem:
 Expensis majora meis mihi comparo damna.

Deserta a veteri tunc Bela-stena colono,
 Improtecta loco murisque cadentibus, hosti
 Deditur: his patrios post offensura penates;
 Continuo crescit mihi major gentis egestas.

1576. Jam Ferhat Auspergi miseranda clade superbus
 Ad prædas animos acuit magis ipse suorum,
 Et Buzin Czazique, duo primaria castra
 Hocce statu rerum misero tristisque mearum,
 Vi capit & vicina illic quamplurima circum
 Castella: unde mali perculsa timore recentis
 Plebs dispersa, lares patrios quàm mæsta reliquit,
 Quærere adacta novos trans Muram Danubiumque:
 Unde frequens loca vasta illic colit usque Croates.

Sed, ne fortè malo quæ pars intacta maneret,
 Invidit Señæ virtuti tristis Erinnyis;
 Illa etenim Belli studiis terraque marique
 Floruerat, Turcis incommoda plurima patrans,
 Captorum quæ sæpè greges in vincula duxit,
 Cæforum pinnas urbis cervicibus ornans,
 Ditavitque lares spoliis, loca multa tributis
 Corbaviæ Licæque suis, Mukarumque verustum
 Adstrinxit: veterem cogens & ab æquore censum,

Adri.

Adriaci de Jure Maris persolvere Turcos,
 Hebræos, Græcos; reliquos mea Seña sinebat
 Christicolas commune æquor fulcare quietos;
 Quamquàm etiam reliqui quondam, Venetique po-
 Regibus affuetum Crovatis solvere censum (tentes,
 Debuerint, pelagi Seña custode Liburni.
 Cuj, sese postquam vidit, nil posse nocere
 Thrax, Venetos socios vocat, ut terraque marique
 Sic gemino Mavorte prius cadat obruta Seña:
 Nec se fortunis opponat jam unica Turcis.

1577.

Thrax alibi interea fortunæ vela faventis
 Explicat; haud tutò, ratus, esse adamantina telis
 Pectora fraxineis petere: Unnam trajicit anem,
 Mutniciam Zriñi, Blagaiq; Ostrozac arces
 Fausstius expugnat: Zraçicem cremat igne, Topuskæ
 Castellum Abbatis. Post magni nominis arcem
 Zriñ iterum oppugnat, fatis ad vota secundis:
 Namq; absente procul domino, non tanta stratego
 Cura fuit tutandæ arcis; qui malluit, ipsa
 Amissa, vitam captivam ducere quàm si
 Tam proprium munus, quàm heroi stemmatis ædem
 Sanguine signaret, præciosæ laudis amore.
 Non omnes Petræ sunt duræ; at mollior ista
 Nomine utroque fuit: quæ Zriñi colle in acuto
 Atq; inter muros Turcos expaverit enses.
 Pace tua, Martyr Zriñi Nicolaë, videres
 Hunc arcis casum, servato sanguine lapsæ:
 Damnato, optares, duce, mox nova letha subire!
 Sed desperatis Zriñianam rebus ad arcem
 Quid moror? infectum nullis valet esse querelis
 Quod semel est factum! jam capta Turcus in arce

E

Excu-

Excubias contra me ponit. Vix ego mœstos
 Zriñiacis oculos flecto de collibus; ecce
 Audio captivæ suspiria mœsta Kladuffæ,
 Frangapanæ arcis: castrum quoquè cerno subactum
 Sturlitii, Pozuezd captam arcem Farkasiorum
 Et Pec' Turçitii: centenaque prædia circum
 Aut hostile jugum collo tolerare subacto,
 Aut ruere in cineres! divorum templa tyranus
 In stabulum convertit equis: sacra cuncta profanat:
 Raptat opes: ferro mea pignora maçtat ad aras,
 Vincitave Barbaricis abigit venalia terris
 Crudelis mango! Quàm durum tristeque genti est,
 In libertate assuetæ vixisse, penates
 Deserere, & servile jugum sufferre Tyranni!

1578.

Anni principio malè solor mæsta sequentis;
 Arx Gvozdancka situ magè deliciosa superbo
 Quàm fortis, licèt à ferro sibi nomen adepta est,
 Rectiùs omnino cùm dici argentea posset;
 Hæc quoque ter septem postquam defensa diebus
 A nostris cum laude fuit, cunctisque peremptis
 Igne, fame, atque siti, cadit in hostilia vota,
 Zriñiadum Comitum Vernali tempore sedes.
 Sic servasse fidem per tristia letha probatam,
 O Nati, decuit. Non est hæc actio mors, non:
 Ast ad perpetuam felix migratio vitam;
 Pro patria, ante Deum achomines, obiisse, decorū est,

Ad Colapim Turcipenetrant, veteremque Dubo-
 In cineres redigunt injectis undique flammis, (vac
 Urbs ut aperta patet nullo circumdata vallo,
 Lignea tota, & opus primævæ simplicitatis,
 Cuj aliunde idem formatur ab arbore nomen.

At

At paulò post hinc pœnas luet impius hostis
 Señonia fractus dextra. Sic sæpè fit; ut, qui
 Fortunas avidè vorat, & malè digerat ipsas.

1579.

Proficit adversus communem fortiter hostem
 Seña vetus, paucis sed fortibus inclyta natis,
 Egregios de Thrace frequens ducendo triumphos.
 Immitis quanquam Thrax sit, ferus atque cruentus,
 Cedit & ipse tamen plagæ mortisve timore.
 Hinc postliminio Buzin arcem Kegleviorum,
 Et Czazin castrum Prælati Tininiensis,
 Ac vicina Unnæ quædam castella recepi:
 At servare diu patria sine gente nequivi;
 Ex facili, paucis oppressis, fortior hostis
 Amissas arces jura ad violenta redegit,
 Jam mihi longinquas, Colapi Savoque tuendæ;
 Sic uno ex damno mihi plurima damna sequuntur.

1580.

Bis sub Zteniçnak, Colapiniq; amnis ad oram
 Excurrunt hostes post annum. Sed meliore
 Sorte favente mihi: cæsi pulsiq; recedunt.

1582.

Inde mei Udviniam prædantur: Barbarus isthinc
 Prædatur Sluñiam, mediat quam Slunçica flumen,
 Præcipitans sese millena per ostia in annem
 Trutiferum, nomen cui dat Korenicza, Korannæ.

1583.

Ad Colapim pagos, quos Pribanci nomine dico
 Diripiunt hostes; trajectoq; amne propinquam
 Japidia veteris partem (nunc Slavnicæ Marcha est)
 Dirè funestant; peditatu sub Bosilensi
 Arce relicto: faustè hunc mea turba peremit,
 Ipsa perempta dein redeunte ex Japide ab hoste;
 Ut sæpè incauta nocuit victoria turbæ.

1584.

Ad Belli ferias redeunt Murat atque Rudolphus:

E 2

Mox

Mox tamen expirant feriæ, redeuntque Gradivi
 Festa cruenta. decem Turcorum millia Carnos
 Latè prædantur pagos, spoliisque superbi
 Cùm reditum facerent Sluñæ viciniùs arci,
 Assèquitur Banus Thomas & Turrius hostes,
 Illiciti facti gladio cum vindice pœnas
 Exigit: &, cæsis partim partimque fugatis
 Hostibus, egregius Dux libertate priori
 Captivam gentem donat, prædasque remittit;
 Tanti vicinum prodest habuisse fidelem.

Taliter à Carnis Thracum pars una redivit:
 Major at in Slavnos numero ruit altera campos:
 Zriñius infensis occurens hostibus, omnem
 Barbariem terret magna cum strage notando
 Perfidiaæ testem campum: retulitque Kaproncæ
 Viginti signa, & cæsorum colla virorum
 Supra bis centum prope sexaginta, quibuscum
 Mœnia Kaproncæ victor pro laude coronat;
 Fructibus his ruptæ pacis fruire, impie Turca.

1585. Raptibus assuetæ nova pergunt agmina gentis
 Modruffensis agri deprædatura Colonos;
 Jàmque Jeseniçkæ noctu insedere per arva,
 Cum spe, cras prædas abigendi. Ast impia vota
 Prævertit Deus omnipotens; nam nocte sub illa
 Cæditur à nostra dirè plebs barbara gente;
 Sic Dij prædonem rarò patiuntur inultum.

1586. Turgidiore dein Peuçenses & Sigetani
 Kòbore per radunt fœcundos gramine campos
 Quos illinc Muræ Dravi hinc duo flumina cingunt
 Aurifera: & pagos, castellaque lignea terræ
 Diripiunt, flamisque cremant, miserosque colonos

Ad

Ad juga quingentos ducunt servilia vinctos.
 Hoc primo Autumni mense accidit; ast hyemali
 Majus quod facinus tentabat Bossna per Unnam
 Transgressa ad Colapim: Coelo sed vota juvante
 Infantis populi: quanquam fortissima Thracum
 Agmina disrumpe, numero impar; ense peremptis
 Pluribus illustri & fama & stirpe decoris:
 Inter quos deflet Sultani Bossna nepotem
 Atque sui Passæ fratrem: captosque reduxi
 Præcipuos splendore hostes: reliquosque fugavi.
 Sic, cui opem clemens adfert in prælia Cœlum,
 Illi etiam certam nectit victoria laurum:
 Cùm nihil absque Deo est, cujus stant omnia nutu.

1587. Tristis & impatiens nuperi Turcia damni,
 In me quina movet cum quatuor millia Begis,
 Ulcisci cladem statuens & damna suorum.
 Hi jàm Moraçam, Dobronaces atque propinquos
 Quinquaginta illic pagos prædando, redibant
 Penè bonis avibus lætum Pæana canendo,
 Ni Zriñi occurfu, mutata sorte priori,
 Sistere debuerant; nam dum petit ipse suorum
 Damna: vno quatuor Begos perterruit ense,
 Non secus àc flumen; plusquàm duo millia Thracum
 Atque Mohaçensem Begum transmisit ad orcum:
 Mille & tercentum cum Begis inde duobus
 In vinclis duxit: prædam numeravit equorum
 Mille & quingentos; capita hostica sola Kaniza
 Quadringenta tulit, cui Zriñus præfuit; ultrò
 Christicolos captos & prædam liberat omnem.
 Cum Zriño fuerant tantum bis mille virorum;
 Undecim ab his turco ceciderunt ense perempti,

E 3

Bis

Bis totidem hostili redierunt faucii ab ense.
 Fauſta favente Deo juſtis victoria cedit:
 Jugiter ò cedat! quò grata frequentius hymnos
 Laudis ei cantem. gratum mens læta holocaustum.

1588.

Aſt & in Ungaricis ſubvertitur alea terris

1589.

Turcorum forti. Bizantî urbs regia flagrat
 Internis accenſa malis. mea Sèña bis uno
 Profligat, ceditque die Turca agmina victrix;
 Affliguntq; hoſtem majori ſtrage Koſacci.
 Plena ut lætitiis, jàm tum rediſſe, putabam,
 Tempora: quejs Turcum, vi, fraude doloq; paratû,
 Pignora in amplexus matris. quod grata dediſſent
 Numina, Chriſtiadum concordia dummodo Regum
 Communem hoſtem adverſus juſta arma levafſet.

Aſt hi perpetuò privata febre calentes
 Sefe odiis ſcindunt: ne prægrandefceret alter.
 Concidat Imperium: rurfus videamque redire
 Sic mea me fallunt pia vota; novique dolores
 Poſt brevia eveniunt ſolatia. fallimur, inquam;
 Omnia fortuna, nec jàm virtute, reguntur.
 Nam converſa brevi Turcis mox alea favit:
 Qui capere phalas (mihi ſunt pro turribus iſtæ)
 Erectas inter Cſepic' Ripaq;que, peremptis
 Viginti octo viris. cecidit Ripaq;que deinde
 Præſidio amiſſo, fidei de fraude perempto,
 Non quo auſu decuit. ſic ducitur hoſtis honeſto.

1590.

Telluris tremor haud vano nos omine terret:

Quo ſic arx fuerat veteris concuſſa Kanizæ,
 Ut media de parte, ruit, nec paucus in illa
 Obrutus interiit miles. Sed triſtior alter

1591.

Annus adefſt; Turcæ nocturno tempore muros

Ur.

Urbis Modruſſæ rumpunt: jàm præſcii abeſſe
 Urbe viros: totam ſpoliant & depopulantur,
 Injiciuntq; ignem tectis. Sic ceſſa Modruſſa,
 A Bella Quarto donata potentibus olim
 Nobilibus Veglæ, ruit unquam vix reparanda;
 Quæ modò per triſtes oſtendit nota ruinas:
 Omne, quod humana extruxit manus, eſſe caducum.

Tunc Haſſan Boſnæ Præſes multo agmine fultus,
 Zagrabiam tenus igne furens, loca plurima vaſtat
 Nobiliumque domos: victorque ingentia ducit
 Agmina captorum, prædasque ſuperbus opimas;
 Haud tamen ex omni ſucceſſûs parte beatus.
 Ad Gradec etenim caſtellum Zagrabiensis
 Præſulis, aſſequitur miles poſtrema latronum
 Agmina Crovatus: duro & certamine victor
 Noſtrorum captos centum quater eripit: hoſtes
 Septuaginta duos cœpit, ſub tartara miſſis
 Mille aliis: vexilla tulit bis dena duoque
 Hoſtica, & ob pluvias tormenta immerſa paludi.

Eſt aliquod maſtè læſo ſolamen in hoſte;
 Sed mea damna malo non ſolvit Turca recepto.

1592.

Ipſe novo motu Plaſk enſem venit ad arcem,
 Perrupto veteri muro, cuſtode perempto,
 Injecit flammas tectis; ſervare quod hoſtis
 Aut auſſerre nequit, conſumit ab igne voraci.
 Urbs Raſtovicæ Latiis Creſcentia quondam,
 Nonnullis prævè jam nunc Hraſtovica dicta,
 Cum ſupra poſito caſtello, colle in amæno,
 Hinc Urſini, illinc Claudi juga montis aperto
 Proſpiciens vultu, Colapis vicina fluenti,
 Subdita Zagrabiæ Præſato: milite pauco

Tecta

Tecta, hostile jugum subiit Crescentia tristis:
 Quæ pridem coepit decrefcere: donec & ipsa
 Expertura sui casum, cognoverit olim,
 AËternum sub sole nihil persistere posse.
 Hassan, ut illustret conceptum nuper honorem,
 Plura trahit secum Turcæ modò millia gentis
 Jzacihi primùm capit arcem: dinde Bihachum
 Belæ Regis opus, castrum simul atque recinctum:
 Hoc malè defendit Lambergus, Cæsaris illic
 Præsidii rector, quem nulla coëgit egestas,
 Nullaque vis, tutus & Cive & moenibus urbem
 Deditit antedem Hassani sed turpè deinde,
 Signiferi ob scortum, foris est cum milite cæsus,
 Et cum gente mea. Sic culpa unius iniqui
 Pluribus innocuis nocuit. mihiq; inde ruinæ
 Magna secuta fuit pars, ò quando reparanda!
 Pulchrius extiterat Bihig'on signasse cruore,
 Quàm vitam ob scortum, ac ob vitam perdere famam.
 Ad Colapim & Savum descendit Passa; Petriñam
 Fundat, ubi in flumen Petriñica funditur amnis:
 Ponte jugat Colapim, turbisque frequentibus inter
 Regia, fœcundum vastat, duo flumina, campum;
 Pagos igne cremat spoliatos antè, domosque
 Nobilium evertit; captæque frequentia plebis
 Agmina ducit ovans, mea pignora vendit & hostis.
 Spes lucri Turcis animos aliunde feroces
 Exacuit; quò quisque magis de sanguine potat
 Christiaco, fitit inde magis: mens ebria laudi est.
 A radice malum conatus tollere Prorex
 Vicinas patriis vires adjungit, ut arcem
 Evertat cum ponte novam: cum castra locare

Ad.

Adversa in ripa sinuosi tenderet amnis,
 Irruit à tergo Thrax insperatus & undis
 Oclusum, privatum isthmo, nullique paratum
 Pugnae, confundit, plagaq; ingente repulsum
 Insequitur. tristem patitur mea Savia stragem,
 Hanc patitur Turopole olim Tauriscia dictum:
 Ambo etiam latè Kolapini fluminis ora
 Nullo obstante patent prædanti diriùs hosti:
 Ut sine præsidio. vicinia longa per istum
 Contremuit casum, propriae metuendo salutis;
 Res cujusq; agitur paries cum proximus ardet.
 Tanta nostrorum de clade superior Hassan,
 Sissiam in occurfu Kolapis Savique jacentem
 Obsidione acri premit, ignivomique metalli
 Crebra glande quatit, vastas faciente ruinas:
 Et jam turmatim salit has temerarius hostis;
 Sed vanos postquam conatus cerneret omnes
 Hassan, per placidas artes sibi dedier arcem
 Postulat. At Mikacic, vir fortis, presbyter æquus,
 Arci præfectus, poscebat præcipuorum
 Agmina Turcorum, tantam quejs cederet arcem,
 Vilibus indignam tradi portaque patente
 Quingentos recipit, demissoq; ad ostia clathro,
 Interimit cunctos. Quo vulnere Passa recepto,
 Sissiacis post multa plagis minitatus abivit.
 Hæc me Savanis dum fata morantur in oris,
 Illinc exclamat divi super urbe Georgi
 Dravus: quam Turci nocte invasere sub atra
 Civibus oppressis & multis ense peremptis,
 Ter quinquaginta captis, rapido igne ruinant.
 Trux auceps, capto qui destruit alite nidum.

F

Ex.

Extremis sum clausa malis; jam fidere Dravo,
Nec Kolapi, Savove licet; patiuntur iniqua
Flumina barbaricam transire impunè cohortes
Et patrios infida finunt spoliare penates;

1593.

Non satiatus adhuc nostrorum cladibus Hassan,
In nova conspirat totius funera gentis
Illyricæ; Christi ferus osor nominis: at qui
Christicolis natus fuit ipse parentibus olim
Pridoëvic' stirpis; conflatas undique turbas
Armat in exitium nostrum; pòst Norica regna
Threiciæ Italiam cupiens submittere prædæ.
Sultani jussu, primùm vel subdere Señam
Turcorum imperio, vel verò evertere totam
Debuerat. Señæ florebat Martia pubes,
Continuò Turcas quæ sola laceffere vires
Ausu fuit: sed Thrax ut fortior impetat urbem
Señoniam, Venetos socia exhortatur ad arma.
Ut tamen Hassani cedat sine sanguine præda,
Señonios scripto pro deditioe requirit,
Nève probent extrema pati, graviora minatus.
Ast illi factis, non verbis, militi agendum,
Respondent: veniatque, vocant, cum toto Oriente:
Ornata inveniet portas, sciat, urbe patentes:
Ipsi & in alpinis tanta agmina Turcica pratis
Excipient, nullo vestiti pectora ferro,
Non clypeo, interulis tantùm nudisque lacertis,
Armati propriis peltis. Hæc altiùs Hassan
Perpendens, suspendit iter, mutare paratus;
Non coepisse, magis, malè quàm finisse, decorum est.
Interea ne quo Turcos metuiffe videri
Seña modò possit: Likenses mittit in agros

Matthi-

Matthiam Daniçic', qui segnem provocet hostem
Virtutum veteris satius cognoscere Señæ.
Ille manu parva cum magno dimicat hoste,
Et victor multis cæsis, multisque ligatis
Hostili in terra, præda sat grande potitur.
Sed vix contiguam Scriffæ pervenit ad æquor
Custodis ratium, cùm Turca, in proximo agentem
Accessit, præciens, Venetum erudiendo Thalassum
De casu, atq; illo ducenda littore præda:
Obsecrat occursum, qui tanta incommoda sistat.
Appellunt septem Venetæ ad mea littora naves,
Captivantque meas, & prædam cedere cogunt;
Denegat hanc Daniçic': patria dum nactus ab Urbe
Succursum paulò pòst, navibus injicit ignem,
Cum Venetisque suas comburit: ne mare tandem
Alterutri faveat. Venerasq; in littore turmas,
De præda simul ac vita certare coëgit,
Et quos ense nequit fugientes, consecrat undis,
Sic justam victor prædam conducit in urbem.
Hinc inter Venetos Senonesque offensio major
Incrementa capit; licèt his mens nulla nocendi
Christicolis fuit: at Venetis suspecta veniret
Plus semper Senonum virtus; ne forsitan olim
In maris imperium redeant de jure Liburni;
Quisq; amissa dolet, sua quisq; ut parta tuetur.
Non ausus contra Señam procedere Passa,
Ad Kolapim vertit, Siffanamq; impetit arcem
Antè laceffitam. Quàm lata est Savia tellus
Ad Kolapim flumen, quàm longa ad rura Turonis,
Nil nisi Threiciæ video tentoria gentis.
O miseram, quam omni fiducia parte reliquit!

F 2

Arx

Arx quassata feris noctuque diuque balistis
 Assultu crebro petitur, jam diruta magna
 Parte sui, extremum tamen expertura periculum,
 Non cessura hosti, vel in uno milite spirans.

Qua tam grande malum vi, formidabile toti
 Europæ frangat Prorex in limine, multum
 Cogitat, & ferro tentanda extrema resolvit;
 Cum Patria potius forti, ratus, esse cadendum
 Quam Patria amissa per barbara regna ligatum
 Mancipium duci, tractis consortibus isthinc,
 Dispersis illinc natis: cum nomine Slavno
 Indignum facinus reputet, se subdere Turco.
 Arma levare viros cogit, quicumque supersunt
 Cladibus è tantis. agitur suprema salutis
 Causa piæ Patriæ; superi fortasse juvabunt
 Justam bellandi sortem; aut occumbere si fors
 Fata dabunt: non est mors hac prætiosior ulla;
 Hac ipsa verum Patriæ testemur amorem.

Auxilia interea veniunt à Rege Rudolpho,
 Quæ Comes Andreas Auspergicus ense præibat:
 His sociis Prorex, acies denso ordine stantes
 Impetit hostiles; primusque Turocius omnem
 Sustinuit belli molem; primasque phalanges
 Dum fregit victor, reliquas dare terga coëgit.
 Ordine confuso miles fugit atque Strategus,
 Quisque petit pontem: nimio sed pondere fractus
 Pons ruit, at de se firmum prima agmina pontem
 Conficiunt, turbas passum transire sequentes.
 Devorat Hassanem Kolapis, clarumque Sinanem
 Klissensem Begum regali sanguine natum,
 Præcipuosque Duces, bellatorumque cohortes:

Pars

Pars in aquis periit, pars ense perempta remansit:
 Raros effugium salvavit. Sissia tandem
 Halitu in extremo fessum caput erigit, hoste
 Disparente, sui Proregis lumine fota.
 Tunc lætas grates superis decanto benignis,
 Quorum divino fiunt & prælia nutu,
 Et desperatis redeunt solatia rebus.
 Tunc quoque Romanus nobiscum jubilat orbis,
 Incolumis nostra quia perstitit ille salute.
 Tantum momento rerum dependet ab uno!

Vix mea tam celebrem vulgarat fama triumphū,
 Dum mihi mœsta novos declamat præfica luctus.
 In rabiem versus Murat hac ex clade suorum,
 Nec minus ob, nati lugentem fata, sororem:
 Cum valido Exarchum Bellonæ robore mittit,
 Turcorum damna ulturum, mortemque Sinanis.
 Et jam Kupçinnæ pagos pars una tenebat,
 Quam Petrus Erdedus magna cum strage repellit.
 Centum sed pedites Sissana non procul arce,
 Egregios juvenes Turcus mihi sustulit ensis.
 Obsidet at major Sissanam exercitus oram:
 Utq; oppugnatam, defensam fortiter, arcem
 Tandem vi magna capit: omnes ense trucidat
 Et jacet in Kolapim, pretiosam piscibus escam.
 Primus Granja arcis capitaneus ipse sacerdos
 Inter tela cadit; captus Fabricius alter
 In Constantini Sultano traditus urbe:
 Impositus sacco moritur projectus in æquor,
 Ecclesiam Patriæ decoravit martyr uterque.
 Sic tandem infausto cecidit mea Sissia fato,
 Fertilitate soli piscosisque annibus uber,

F 3

Atq;

Atq; uber verè, Sissak vernacula dicit;
Ubertas terræ bellorum incommoda gignit.

Procedit contra Kolapina fluenta. Goramque:
Tale arci nomen patrio de monte remansit,
Auranæ hanc Equites quondam tenuere: subegit
Juribus Odrysiis ferus hostis. & inde reflectit
Trajecto Kolapi, trajecto flumine Savi,
Zagrabiensem agrum percurrens obvia quæque
Et ferro & flammis vastat, gentisque Croatæ
Millia quinque jugo trahit exercenda perenni,
In patrios aliquando ignem latura penates:
Ac si jam nostræ non sat foret ipse ruinae.

O miseras hominum tam crebrò inturbine sortes!
Vix plaustum excipio, sequitur mox causa gemendi,
Et bellum ex bello mihi nascitur. Erigit hostem
Sors adversa mei, sed fausta exasperat. Inter
Tot mala quid faciam? Virtus generosa labore
Frangitur assiduo: robustas moeror acerbus
Attenuat vires! non tam consummitur annis.
Ac curis ætas hominum. Quæ singula longo
Tempore passa fui! Quò me convertere jam nunc
Debeo, quàm ad Superos? Superis submittere mentē
Ad sortem quamcunque decet. Vnnulla profectò
Aut virtute hominum mutatur coelicus ordo.

1594. Ne sed in hac, misera quantumvis, sorte tuendi
Postremos Regni fines modicamque salutem,
Argueret me quis torporis fortè: quietum
Cur patior Turcum rebusque locisque potiri
Sæpè mihi ereptis? Proregem, Lenkoviumque,
Insignes pietate Duces pro Patriæ amore,
Expedio. Primùm capiunt nova castra Petriñæ,

Com-

Complanantque solo. patriis Crescentia ab armis
Vim pariter duram patitur, sed & ipsa jugatur:
Et Gore se patriis submitunt juribus: Hostes
Effugiunt Sissak, post se tamen igne cremata:
Expugnata redit quoquè Castaneapolis: ast hæc
Defectu juvenum paulò post capta recessit.
Urbs Bihac in prædam datur, ex qua mille meorum
Ducentique olim capti salvantur, in arce
Mansit inoffensus dura inter mœnia Turcus.

1595. Contra Cernikii (Cirtissa vocata Latinis
Olim) Beg longo spatio telluris ad alpes
Carniolas multo cum milite transit: & illic
Innumeros pagos, castellaque ditia prædo
Exspolians, alio reditum cum tramite vertit,
Amisit prædam, & pœnam pro crimine solvit.
Conscia nam facti ultricem mea Seña juventam
Misit, & horrenda punivit clade latrones,
Omniaque implevit captis ergastula Turcis,
Christicolas Patriæ, libertatique remittens.
Fatalem experta est semper sibi Turcia Señam.

1596. Amissam Klissam memori Señana juvenus
Assiduè volvens animo, patrumque sepulchra
Ni quando hostili fortasse cruore litaret,
Dedecus & crimen putat esse, nec ultrò ferendum
Ingenuæ pubi. Juvenum mox deligit agmen,
Et Bartuçitio duce Klissam mittit ad arcem,
Manibus ut solvat patrum pia justa suorum,
Qua decet in campis atque hostia ab hoste petita:
Illi prævalidam penetrant audacter in arcem
Largiter effuso Turcorum sanguine in illa
Mœsta rigant juvenes genitorum busta piorum:

Rega-

Regalisq; arcis claustrum pro Cæsare servant.

Turcus at innumeris confestim viribus auctus

Cingit Sesonios jam pane & fonte carentes.

Perdurant fortes juvenes, dum Patria natis,

Heu longinqua nimis, succurreret: antè parati

Ignè, fame atque siti, vel telis emori in arce,

Quàm sese vivis Turcus potiat eadem.

Itibus assiduis obsessam verberat arcem

Hostis, & indomitæ minitatur quæque Juventæ

Supplicia infandæ mortis. perdurat at illa,

Omnia prompta pati, quæ fors admiserit, antè

Quàm vivens arcem sinat hosti. jamque caballi,

Feles atque canes deerant, mus rarus in arce est,

Perones, coriumque viris fuit omne comestum,

Stante fame: duramque sitim tellure vorata

Sedabant: dum præses opem Lenkovius arci

Attulit obsessæ, potuit quam, patria ab urbe.

Castra inimica petit subito, consternat & hostem,

Militibus prædam ditem finit, hoste fugato.

At cum respiceret turus de collibus hostis

Vix peditum mille esse viros, equitumq; nec ullum:

Miratus, fugiat cur tanta potentia Thracum?

Assumit vires animo, convertit & arma,

Ac, velut in pelago merfa trireme natantes

Naumachæ ab innumeris perierunt sæpè procellis,

Sic in Klissano paucos vis barbara campo

Oppressit Cives, campoque potitur & arce.

Hic pius oppetiit cum Cive & Nobile Judex,

Oppetiitque sacro totus cum Præsule Clerus:

Alterâ Klissano quæsi Seña maneret in agro.

Hic animi non parva mei pars concidit. Arcem

Infli-

Insignem, & fortes amisi Patria Cives,

Quejs protecta fuit Regni pars magna, propinqui

Carnioli ac Histri. Quorum perpè valorem

Pertinuit summus terras qui terruit hostis.

Talibus humanæ vicibus res usque feruntur,

Gaudia ut excipiat luctus. sic omnia, plena

Casibus, in tristem labuntur prona timorem.

Isthæc Adriacis clades me terruit oris;

Ad Kolapim nova damna patrat mihi barbarus hostis:

Arcem nempè capit, stirpis sedile Budaçki,

Buça cui nomen, Latiis anguria. Nostri

Castaneapoleam consummunt ignibus urbem.

At veniens hostis magno cum robore, nuper

Vastatam à nostris reparat munitque Petriñam.

Hanc iterum nostri capiunt victricibus armis;

Oppugnatque novè Thrax, frustratoque labore,

Cum summo propriam cessit mœrore Petriñam;

Gaudeat ut Turco vel sola Croatia raptu.

Threiciis illinc Fabianam Zriñus ademit.

Hanc iterum repetunt hostes gravioribus armis:

Mox Zriñi adventu perculsi castra resolvunt:

Ut desperatis fuga proxima rebus adhæret.

Sic mihi, sic Turcis annus fuit iste cruentus,

Vendita utrinque cruor pariter solvebat & empta.

Ancipiti semper fortuna bella geruntur.

Utque domi feriat me quo fors dura dolore

Me binis privat modico sub tempore Banis.

Cum senio, belli tum curis atque labore,

Confectus Thomas sceptrum banale reponit,

Officium abdicit: cui Præsul Zagrabienfis

Ztankovaçki cum Drafkovio succedit. at ecce

G

Pau-

Paulò pòst fatis concedit. Scilicet actum est;
Aetati nulli, nulli mors parcat honori.

1597. Oppugno gratis, demptæ mihi, Castra Verocæ:
Quam natura loci simul ars defendit, & intus
Fortia Threiciæ inter propugnacula vires;
Heu, quòd & ipsa mihi mea fabrica dura resistat!

1598. Retia Mrižnicæ nomen fatale dederunt,
Quæ prope Karlopolim fluvio commixta Korannæ
Efluit in Kulpam: cum culpa tum sine corde:
Nunc homines capit illa meos pro Thracibus escam,
Cùm mihi sæpè neget petroso in flumine pisces.
Turba potens Thracum Bihachensi subdita Bego
Traxit ad insidias Germani militis agmen,
Ignarum Turcæ fraudis: saltuque repenti
Compulit in flumen; multi merguntur in undis,
Pars telis occisa perit; Comitique Blagajo
Ursinæ stirpis, Turcus caput amputat ensis.
Taliter infidiis & fraude doloque triumphos
Solicitat, quos Marte sibi non fidit aperto,
Thrax ferus: & contra putat hostem cuncta licere.

1599. Hac rerum dura sub tempestate mearum,
Carnos atque Histros & per fora Julia plebem
Vexabat nimiis, hominum fex impia damnis,
Urebat flammis, ferro mactabat, & ædum
Diripiebat opes, patrans genus omne malorum.
Impatiens sceleris tanti mea Seña, latrones
Cum duce quosque capit, palisq; à tergore fixos
Infami at digna punivit morte latrones.

De facili oblitus primorum Turca malorum,
Quejs sæpè afflictum Señæ vicinia fecit.
Ad Grobnik (Castrum est Vinosa in valle, sepulchri

For.

Forma illi nomen dedit hoc & campus, in isto
Millia cæsa olim sunt quinquaginta Getarum
Señonidum dextra pro Regis Bele salute)
Quatuor excurrunt bellantum millia Thracum,
Et prædam ingentem captivæq; agmina plebis
Abducunt læti: sed nacti letha, sepulchri
Prædones. nam cùm Senæ montana tenerent
Restituunt prædam, pœnam pro crimine solvunt
Señonibus, tanta cum pernitione gravati,
Quòd paucos rediisse domum sua Turcia vidit.
Sic, etsi desint scelerato sæpè pericla,
Non deerit timor, & tandem pro crimine pœna.

1600. Restabat sæclo fors imponenda coronis,
Ut quocunque malo satiùs mea fata notentur.
Thrax Fabiam facilè expugnat sine sanguine victor,
Nam peregrinus erat Fabia Præfectus in arce,
Pro modica vita mortem vitabat honorem,
Non evasurus turpi quam ritè mercebat.
Sed dolor & crimen Kanizæ majus in arce
Accidit! ista potens telis obsistere multis,
Et durare annis contra fera fulmina Thracum:
Attamen ante diem cecidit Kaniza, nec armis
Victa, nec his victuve carens, vel millite: solo
Præfecto infelix: hinc vendita turpiter auro:
Aurum exactura multo cum fœnore posthac.
Quid nunc tela juvant, quid fortia moenia profunt,
Si Dux præsidii timet arma, aut flectitur auro?
Si validos muros, si ferrea pectora nummi
Expugnant? Certare auro quàm sanguine, multò
Tutiùs est, sed non generosiùs. Arma geruntur
Fortibus à dextris bene, faustè bella reguntur

G 2

Ex.

Excelfo fortiq̄ animo. Timor ipse profectò
 In bello est bello peior; subvertit & omnes
 Egregias artes, probitatem, jura fidemque
 Tristis avarities. Nunquam defendit ab hoste
 Exterus ære merens, flagrans ut Civis amore
 Innato, muros. vita illi charior ære,
 Hujcque salus Patriæ vita pretiosior ipsa, est.
 Sic Præses Kanizæ armis perterritus, auro
 Erectus, tantum facinus patravit: ut inde
 Innumeris afflictâ malis vicinia tota
 Continuò gement amissæ fata Kanizæ.

P L O R A N T I S
 C R O A T I Æ
 S A E C U L U M S E C U N D U M.

H Actenus exactis jam centum & pluribus annis
 Adversas experta vices sine fine gemisco;
 Tantorum mea fors necdum contenta malorum
 Ulteriùs serpit genti damnosa fideli,
 Igne furens, ferroque necans, crebrisque rapinis
 Depopulans pagos, & capta plebe per hostem
 Tendit in extremam Regni Populique ruinam:
 Ut fato quodam perferre *atrocias* semper
 Deberem; postquam sum dicta *Croatia*, vera
 Illyrici tellus, quondam *Corybantia* dicta.
 1601. Principium cum spectro novi tam sæculi ut anni,
 Extitit infaustum; rigidæ nam tempore brumæ,

Per-

Perque nives Turci Bihagenses usque Tohuñum
 Excurrunt, pagumq̄ illic, quem Lestje vocamus
 A corylis, raptant prædis, domibusque crematis
 Abducunt homines ad dura ergastula centum.
 In prædas sic more lupi grassatur anhellus
 Turcus, & ex miseris parat impia regna rapinis.
 Vicini damnum mea Seña ut vindicet, armis
 Igneque Corbaviam punit: multosque colonos
 Cædit, ad Udviniam Begum quoque macat Halilem
 Stirpe Memimbegi: qui anno cum fratre priori
 Grobnikium vastarat agrum. sic poena scelestos
 Effugiet nunquam divina vindice dextra.

Quos mihi non perimit Mavors, Mors effera tollit
 E gremio natos; ne cum mea lumina cessent
 A lacrymis, assueta diu plorare suorum
 Funera crebra foris violenta domique. Georgum
 Zriñiacum Comitem, Slavnorum nobile scutum,
 Expertum bellis, multisque insigne trophœis
 Mors rapit in tumulum. cujus pia funera mater
 Non modico planxi luctu: nam plurima sæpè
 Uno in Cive salus Patriæ persistere visa est.

Nuper ut accepto Præses malè vendidit auro,
 Kanizam, justis Princeps exoptulat armis,
 Viribus Italiae fultus. Sed durior illa
 Armato domino, quàm non fuit antè Tyranno,
 Obstat, ab hoste diu contra defensa Patronum
 Et Patriam, donec sævi inclementia cœli
 Solvere castra pium magna cum clade coëgit
 Ferdnandum Archiducem. Primus fuit iste Kaniza
 Adversante mihi luctus: pluresque sequentur,
 Dum redeat sub jura sui Kaniza Patroni.

G 3

Sæpè

Sapè ita nescit homo, quid habet, nisi cesset habere.

Piratica infestat jam Turca licentiùs æquor,
Christiadum innumeris damnis necibusque superba
Hesperiiis circum terrorem impresserat oris.
Ne mea Seña malum pelagi patiatur inultum,
Vicinis compassa suis, armata celoces
Threiciam Adriacis navem deprendit in undis,
Bis centumque capit sex & triginta latrones,
Donata nulli vita, qui pluribus illam
Sustulerant: omnes gladio lacerante peremptos
Projicit in pelagum, cetoque canique vorandos,
Et rediit victrix prædis ditata latronum.

Ista ferens ægrè Venetus, qui jura Liburna
Atque Croata dein Adrium prætendit in æquor:
Tum quòd erat contra Señam stimulat ab hoste
Ulcisci nequiente secùs millena suorum
Damna: latrocinii perturbatæque quietis
Accusat Regi Señenses. Hi sine culpa:
Namque nocere hosti, propriis & juribus uti,
Credebant licuisse sibi: plectuntur acerbè:
Hos etenim augustam nemo defendit ad Aulam,
Et Præsul contra Populum malè fanus agebat,
Qui pœnam infamem vivens & mortuus egit.
Præcipuos tunc Seña viros in Marte peritos
Licitoris manibus vidit periisse, celoces
In cineres abiisse; minùs quòd Turca deinde
Señonios metuat terraque marique feroces.
Sed nimia in justum patientia versa furorem
Judicis extinxit duro mala cætera letho.
Tramite regali debet procedere Judex:
Non declinando in dextram, qui molliat isthic

Judicium: sic non in lævam, qua exasperet illic
Supplicium. festina nocet sententia Juris.

Non animo mea Seña tamen defecerat omni,
Contra hostem semper pro Rege Deoque parata
Bellare, & proprium diffundere prompta cruorem.

1602. Invadit Likam, flamma ferroque patris
Barbaricæ genti damnis, ornata redivit
Turcorum spoliis, captivorumque caterva;
Militibus summum victo solamen in hoste est.

1603. Infaustus fuit iste meis & flebilis annus,
Quo terræ fructus insecta nociva, geluque
Et grando miseris mortalibus eripuerè.

Tattariæ fera gens, Geticæ nunc incola terræ,
Pannonicos populatur agros: vastata per hosce
Magna parte sui luget peninsula Muræ.

Ad tam longinquas excurrit barbarus oras
Prædandi causa, de prædis vivere sœtus
More lupi, quem non cultus delectat agrorum.

A Turcis sœvisque Getis Peninsula Muræ
Depopulata iterum damno majore gravatur,
Et penès auriferum tellus amplissima Dravum
Vinicia tenus. Hi Grabsanum gente Jacobum
Brezovac inter cédunt altamque Verocam:
Pòst prope Kusterovac acri certamine fundunt
Keglevium Vragumque Duces. tunc Rassiña tota
Deprædata fuit, Turcis exusta que flammis,
Et quingenti homines in barbara vincula ducti;
Ne, qua sorte olim rediveris tecta supersint.

1604. Caropolis (quam non pridem Dux Carolus anni
Imposuit Kulpæ, Carnas tueatur ut alpes
Japodiumque solum) consummitur igne repenti:

Ut vix salvarit nudam novus incola vitam.

1605.

Incrementa capit Boçkaica factio ad Hunnos:

Ipsè coronatur Turco à Vezire; sed usque
Dravum Nemethius Turcis Geticisque catervis
Stipatus penetrat, tota regione subacta

Obsequio Boçkæ: flumen transire negavit

Nemethio Prorex & Trautmanstorfius: ultrò

Kermend, Sabarjam, Kiffeg & cætera quæque

Restituere suo victores oppida Regi:

Propria Nemethium Boçkajaque culpa fugavit;

Regales donat bonitas divina coronas.

1606.

Attamen Ahmetem magnū cum Rege Rudolpho

Conciliat, pacem vicenos condit ad annos:

Ipsèque de vivis excedit præpete fato,

Juraque mox Pacis violantur: Thraxque Rudolpho

Strigoniam Hunnorum regalem surripit urbem:

Ut videam: quanta verbum regale decusque

Relligione colat. verè simulatio pacis

Ipsis sapè fuit longè damnosior armis.

Bella gerente alibi, modicum requievimus, hoste:

Seña tamen Venetos necdum cognovit amicos;

Hinc ea sola fuit bellis implexa duobus,

Nec tamen infelix ideò: nam cedere nulli

Seña coacta fuit: reparabat damna suorum

Partibus adversis damna, & majora, rependens.

1613.

AERE merens Veneto gens Epirota triremi

Veçta meam ceu fur nocturno tempore ad oram

Appulit, insidiata viris, qui visere sacram

Tyrfactensis eò veherentur Virginis ædem,

Volari angustum circundat ab æquore portum,

Quo lembum incautum gens impulit impia, cunctos

Oçto

Oçto supra denos fuerant, jaculata peremit:

Et fugit ante diem: videat ne Seña scelestam,

Et queat ulcisci natorum letha suorum,

Juraque telluris violatæ, non tamen istud

Christiadum crimen superi patientur inultum.

Quam gravis evasit, totoque timendus in Orbe

Turcus, ad interitum cunctorum tendere natus,

Præcipuè quicumque colunt sacra dogmata Christi,

Quosque vel ipse timet magis, omnibus insidiatur:

Ut se Christicolæ per mutua tela, faventes

Hosti, conficiant, Señæ accelerentve ruinam,

Quam solam timet hac sub tempestate tyrannus,

Impietas coramque Deo, Mundoque profectò est.

Impatiens mea Seña mali, justumque dolorem

Succedens ira, binos armata celoces

Ad Mucarum excurrit (nostri dixere Makarskam)

Neglectumque jubet Turcos præstare tributum:

Fors Epirotam aut Venetam nactura carinam.

In Suc-jurjensem portum dum ferre tributa

Promittit Turcus, Venetis sociatus, ab alto

Aggreditur sævo nostros certamine Cives.

At velut auxiliò semper pia numina justis

Succurrunt: sic ipsa meis bino hoste gravatis

Fortificant dextras (animus non defuit unquam)

Victricem tulerint quòd multo sanguine palmam.

Ast ut Volari ad portum perpeffa suorum

Letha pient, nec plùs scelus hoc impune relinquant

Hostibus: Arbensem proras vertere sub urbem,

Affiliunt Venetam, quæ custodiverat æquor

Contra Señonios armis instructa, triremem:

Captivam ducunt occiso milite, & armis

H

Nu-

Nudatam, flammis patriis sub mœnibus urunt.

Non ea me (fateor) delectat præda: cruore

Vicini satiare sitim, grave judico crimen.

At miror, tandem; quod binis urbibus hostis,

Totum penè Orbem terrens, non sufficit. hasque

Mutua in arma furor movet, at diversus. utrinque

Ingemui zelo Fidei. Sed causa malorum

Si detur pensanda bonis, sententia Seña

AEquior eveniet. Nam si prætensio juris

In mare spectetur prisca: mare nemo negabit

Deberi Seña, quoniam fuit antè Liburnum,

Illa Liburnorum patria antiquissima; sic &

Postquam est Hyrvatium sortita Liburnia nomen

Gente referta nova, censum tamen ipsa marinum

Regibus & Ducibus Patriæ mea Seña legebat.

Nec mare Christicolis post hæc sulcare negabat;

Quin, ut idem fieret securius hisce, quiesque

Italicis oris, multis mea Seña periculis

Hosti communi terras prohibebat & æquor.

Anne ideò: vel quòd persæpè offenderit hostem,

Vicinos tutata suos, prædasque retorfit

Immanis de fauce lupi: debebat amicos,

Religione sibi conjunctos, Seña timere?

Sed veniet, veniet tempus: quo Turcus & ipsis

Evadet Venetis nimium gravis atque molestus:

Cujus amicitia non est quod fidat amicus.

Paulò post Venetam Portæ Legatus ad urbem

Venit, conquestus quamplurima damna per æquor

Facta à Señoniis Otomannis navibus: orat,

Viribus unitis delerent funditus urbem

Tantum Threiciis infestam sortibus. unde

Na-

Naviget Illyricum pelagus securus uterque.

Huc Venetis breve prostat iter: desertaque tellus

Thracibus haud durum præbebit; nec metuendum,

Ut quis succurat tam diffitæ ab omnibus urbi:

Nec poterit paucis jam sola resistere Cive;

Ad bellum fortuna valet, sed viribus aucta.

Arma levant Veneti, quibus Hyllis prima petita est,

In mare telluris pars exporrecta, coherens

Japydibus: vulgo & Latiis nunc Istria dicta:

Ad quam Jasonium Græci retulere triumphum;

Flanonam Albononamque tamen mea Seña tuetur:

Regna Croatorum quæ nunc restringit ad Arsam.

1615. Amurat belli causa meliore vocatus,

Propria regna magis defendere, quàm peregrina

Quærere; Sauromatas contra Persasque coactus

Opposuisse fuit vires: nova foedera pangit

Matthia cum Rege meo, valitura per annos

Viginti; cautus misceri pluribus armis,

Quatumcumque potens; novit quia Barbarus aprum

Pluribus à canibus laceratum sæpè fuisse.

Instabilis sed & hæc pax nos fuit inter & hostem;

Nam Turcæ Krizanic' sub turri (ubi Mriznica cancris

Nobilibus locuples, cum trutis dite Coranna

Junctus, vicini Kolapis subducitur undis)

Villanas cremat igne domos, spectante dolenter

Carlopoli. tanta Thrax religione tenetur.

1616. Ut nil Señonibus poterant Veneta arma nocere:

Magna utramque tamen patriant mihi damna per orâ:

Oppida multa cremant, pagos, villasque ruinant:

Byrseum, Vranam, Viti quoque Flumen, in isto

Tarsia prisca loco steterat: Bakarumque, Novimque,

H 2

Tor-

Tormentis quassat ferratis, ignibus urit.
 Turbidus ò rerum nostrarum & flebilis ordo,
 Hostibus ut pax sit, bello infestantur amici!
 Nil majus fortuna potest præstare tyranno,
 Quàm turbare suos animis discordibus hostes.

1618.

Illustri claro Benedictum stemmate Turocz,
 Arte & Marte gravem, dignum qui Regna gubernet
 Proregem Illyrici tandem pia fata vocarunt
 Ad superos. multis lacrymis sua funera planxi,
 Et tantò magè, quòd non par successor eidem
 Extiterit: quamquàm præclaro stemmate & ipse,
 Niclaus Comes à Panem frangentibus, ortus.
 Sic bona non semper fructus parit arbor eosdem,
 Degeneratque solo patrio prænobile semen,
 Et nati à patriis nonnunquam moribus errant.

1619.

Desertas arces mediis Ottoççac in undis,
 Quas Gazka & Sinnac, perlimpidus amnis uterq,
 In submontano conjucti latiùs agro
 Effundunt: Briñamque, suum quæ spectat agellum
 Montibus accintum mediò de colle, superbum
 Frangipanorum quondam sedile Regentis:
 Restaurat fido populo mea Seña colonas:
 Eminùs hostiles queat ut refringere vires.
 Expectare domi, sapiens non cosulit, hostem:
 Hunc magis in proprio nempe infestare juvabit.

1620.

Zriñius hoc alter Niclaus nascitur anno,
 Defensor Patriæ, propugnatorque futurus,
 Fortuna, ingenio, fama virtuteque magnus
 Turcorum terror, proles generosa Georgi.
 1621. Nascitur & Petrus Niclai frater, ad arma
 Non calamum natus: Proregis munus uterque

Nactus

Nactus, at infausto letho sublatus uterque.
 Ut paucis notum est, nulli superabile, fatum.

1622.

Istorum genitor, Niclao Tyrzaciensi
 Deposito, Regni primos conscendit honores,
 Ominibus faustis: vicinos namque Kanizæ
 Prostermit Turcos, sexcentùm cæde cruentus;

1623.

Atque iterum graviter castigat Marte Kanisam,

1624.

Et Kostañiciam, multis ab utroque peremptis.
 Qui Pacem frangunt, Bellorum incommoda gustent.

Invadit nunc atra meas contagio partes,
 Indeploratis serpendo per oppida lethis:
 Est sed quod doleam multa inter funera primum
 Proregis Zriñi funus. qui fortis ad Hunnos
 Pugnavit pro Rege suo, victorque triumphos
 Sæpè tulit: tandem dapibus cum pace fruentem
 Lethali manus extinguit scelerata veneno.

O miseros hostes, quibus hæc infamia tela
 Securam præstant vitam, vel forsan honores
 Confortant! paribus certet vir nobilis armis,
 Strenuus ut miles; quibus uti fraude dolove
 Turpe putet; docuit timidos id tristis Erynnis.

Atra fames iterum Slavnas diffusa per oras,
 Funera multiplicat, miseranda plebe repleta;
 Peste, fame, bello consummitur Illyris alma:
 Fors delicta hominum Deus arguit hocce flagello:
 Ad quæ prona magis semper prolabitur ætas.

1629.

Succedit Zriño Proregis honore Georgo
 Sigmundus Comes Erdœdi, vir justus & audax,
 Cujus Banatu requievit Patria: sæpè
 Ipsa hostem affligens, & cæsum sæpè repellens.
 At malè Zriñiacam bellavit Prorex ad arcem,

H 3

Passi-

Passibus angustis præclusus; ut inde recessit
 Tristis ab accepta non parva clade suorum.
 Sæpius, o Prorex, ita vertitur alea belli:
 Contemptusq; hostis certamen sæpè cruentum
 Edidit: atque brevi momento maxima Regum
 Sors everfa fuit. res est ad versa secundis
 Permixa in mundo, & rerum mutabilis ordo est.

1639. Vix per lustra duo Patriæ præfederat Heros,
 Cùm me deseruit, vita meliore beatus.

Ut res humanæ finem voluntur ad unum:
 Vitaque, qua fruimur, brevis est: mors inscia certa;

Felix, qui vivens placuit Populoque Deoque!

1641. Urbs nova in antiquis Sissi fabricata ruinis
 Juxta decursum Kolapis, quam morte Quirinus
 Martyr adornavit, Turco populatur ab hoste:
 Sed Kostanicia captos Emricus ab urbe
 Liberat Erdoædus. Kladuffanosque Joannes
 Draskovius Prorex cedit. Sic stamus in armis
 Semper, qui colimus fines regionis, & hosti
 Vicinos fortuna dedit. vigilare necesse
 Civibus est, quibus ante fores ferus obstrepit hostis.

1642. Antiquam Perusic' reparat sibi Barbarus arcem,
 Hinc ut Gazkensem percurrat sæpius agrum.
 Ast expugnatam Caspar Tyrzaçkius arcem
 Destruit, atque mali causam levat inde futuri.
 Principiis obstare juvat. medicamina sero,
 Cùm mala per corpus magis invaluere, paramus.

1643. Invadit pagum Turcus Perjasticæ ad amnem
 Dispersum domibus, nullo munimine tutum;
 Objiciunt hosti fortes sua pectora Cives,
 Concertantque diu numero tum forte minores,

Non

Non animo: tandem multo cum sanguine palmam
 Barbarus eripuit prostratis Civibus. Isthic
 Occubuit clarus Mogoric' mihi, Dokmanovic'que,
 Et multi fortes Ogulino ex rure Coloni,
 Attamen hostili sua sanguine busta litarunt;
 Nec palmam obtinuit victor cum cæde minori,
 Quàm Cives cecidère mei pro Patriæ amore.

1645. Supra Karlopolim vicum, de nomine Smolák,
 Deprædatur, agrum Bosniensem vastat, utrinque
 Insignes prædas abducit barbarus hostis:
 Ut, cùm jam videam semper majora pericla
 Serpere ab hoste mihi, Castrum Podbrezje vocatum
 AEdifico, Clerique mei persolvitur ære:
 Publica sunt tantis exhausta æraria bellis.

E contra Cetinum Caspar Tyrzaçkius arcem
 Ereptam Turcis devastat: Zavale dinde
 Ingentes pagos populatur: mille fideles
 Ac bis centenos redimens, cum laude redivit.
 Hinc Turcæ solidant Kremen arcem, Carlopolimq;
 Nostri. Sed Veneti, Regum sedile meorum,
 Ninum urbem veterem, Turcos metuendo furores,
 Denudant muris. Sic rebus in orbe rotundo
 Successus varii, finisque impendet in omnes.

Quamquàm tuta domi vix sim qua parte: frequentes
 Incurfus patiens hostis, jam viribus aucti,
 Cincta minis: constricta nimis, tamen ultrò fidelem
 Navo operam Regi sub longo climate Mundi.
 Contra Svecorum motus, turbasque Rakoci,
 Agmina natorum pro Rege merentia mitto
 Niclao Duce Zriñiaco; qui dexter in armis
 Judicioque valens inimicos fregit utrinque.

Prin-

Principibus servare fidem de jure tenemur:
Principibus, decus est, servire fideliter; horum
Est eadem Populique salus. Si patria mater
Civibus est, Princeps est dignus honore paterno.

Sed ne quid fortuna domi fortassis omittat,
Quo possem doluisse magis: fatalibus urbem
Juxta Zagrabiam Græcum montem ignibus urit.
Taliter ut patriis aut exulet incola terris,
Aut ex cineribus speciosior illa resurgat.

1646. Plurima præterito quamquam Thrax miserit anno
Agmina barbaricæ gentis, tormentaue belli
Ad Cretæ interitum, populo tamen hostis abundans
Altera littoribus mandat minitancia nostris.
Hinc Argiruntum (Novigrad nunc dicimus) urbem
Interno sinui impositam, ferus occupat hostis.
Altera pars, quinque & viginti millibus aucta,
Sicum (quod Sibenik voco jam) ducente Polono
Vezire obsessum gratis oppugnat: & isthinc
Propitiis Superis magna cum clade recessit;
Immemor; hinc etiam frustratos antè labores.
Tanta fames animos ad prædas urget avaros.

1647. Nicolaum Zriñum Proregis munere donat
Ferdnandus Cæsar, Petrum, cum affine Georgo
Tyrzaçki, & pulchris contra Sveca arma catervis,
Ferdnando auxilium satis utile, mitto; meorum
Externis experta fides regionibus extat,
Et firmus pro Marte valor: quo vera paratur
Nobilitas, atque in natos cum sanguine transit.

Damnū ingens patitur caelestibus obruta limphis
Seña; ruit muri pars ex torrente recluso
Inter murum ipsum celsumque crepidine collem:

Quin-

Quingaginta duas vastæ ruit impetus undæ
Seña in urbe domos, tanta cum strage, quod ultra
Quingentos homines letho miserabili ademit:
Nec potuit rapidis enare natator ab undis
Optimus. Exoritur fragor undæ unaque ruinæ
Et populi clamor, ceu si ruat æther ab alto
In Seña exitium: vel jam sua terminat ætas
Longævum cum flore statum! Secus antè putabam
Sanguineo mergi debere in flumine Señam.
Arcanas Superum mentes, fatique secretas
Noscere quis possit causas? Divina voluntas
Libera consilio non indiget ullius. Omnes,
Quos amat, hos etiam Deus arguit. Ille malorum
Non est causa: tamen divino nec sine nutu
Aerumnas patimur. Superest Deum amando timere,
Pro summa ratione statūs, & amare timendo.

1649. Ne sinat excessus Turcorum nuper inultos
Et Patriæ lacrymas Prorex novus, Izaciæ arcu
Vicinos pagos & circa Klokoça, multa
Barbariæ cum cæde cremat. certamine fundit
Delibasam, centum ducens in vincula Thraces,
Bis totidem cæsis. Proregem læta saluto;
Sors bona Zriñiacam comitetur ab æthere dextram:
Ipseque nil aliud poscit; cui mens generosa est,
Atque animus grandis, quos excolit inclyta virtus.
Quicumq; à tenero studiis incumbit honestis
Præclarumque optat post funera vivere nomen,
Is non curat opes cum sorte aut morte caducas,
Contentus celebri fama, qua gloria surgit.

1650. Fetter Ivanitiæ quo tempore præfuit arcu,
Infestis armis Dubicam procurrit ad urbem,

I

Infau.

Infausto eventu. centum nam colla virorum
 Barbareæ liquit vectigal hic advena terra.
 Ut suam agat rem Dux belli sapienter, oportet,
 Mente oculisque prius perspexerit unde periculum,
 Quodque venire potest: quàm facto evenerit ullum.
 Dux, ut Ivanitii, ne non sapuisse feratur.

1651. Komoricam Turcus, Cameram sic dico minorem,
 Arcem in Slavonia, quæ Dravum prospicit amnem,
 Obsidet, oppugnat vario conamine frustra:
 Fortibus illa viris contrà defensa resistit.
 Hinc Kostañiciam Prorex infestat, & illos
 Ter sumpto vicit felix certamine Turcos.
 Komoricamque novo Turcorum Marte petitam.
 Puchajmus salvat. Likenses Zriñius hostes
 Castigat Petrus, Kula Siroka vocato
 Castello exusto, gente igni ac ense perempta.
 Perpetuas inter belli sic nuto procellas,
 Vicinum sortita malum: cui ipsa libido est,
 Esse malum. Virtus tamen exercetur in armis:
 Otia mitescit genius Mavortius inter.

1652. Anni principio post quinquaginta secundi
 Seña Equitem Paulum genuit, sat grandibus aptum
 Rebus, at exiguæ fortunæ: qui mea quondam
 Nomina perpetuis mandabit forsitan actis.
 Ingratam Patriam tamen experietur, amicos
 Instabiles, & spes vanas. namq; incidet illam
 Temporis ætatem, qua decrescante valore
 Illyrico quivis curabit propria, nemo
 Publica: & ipse magis rebus capietur honestis
 Quàm vitæ utilibus. Sic mens generosa probatur.
 Ducere nam propriæ incrementa domestica laudi,

Hoc

Hoc ad lætitiâ vulgarem pertinet. Omne
 Fortunæ donum post fata relinquimus: una
 Virtutum remanet pro nobis fama perennis.

Karlopoli Præses generalis, dignus amore
 Cunctorum in vivis, dignus post fata dolore
 Cunctorum: pietate gravis Vir magnus & armis,
 Wolfgangus Comes à Panem frangentibus ex hac
 Migrat ad æternam fati dictamine vitam!
 Mox Caspar sequitur soboles præclara parentem
 Vir Bello insignis, toties qui terruit hostem,
 Salvavitque suos; toti duo funera Regno
 Deploranda tuli: Cœlo duo sydera misi,
 Felices animas; illic nunc sede beata
 Gaudent; æterna sed & ossa pace quiescant.

1653. Romani augustum Regni vix sumpsit honorem
 Ferdnandus mihi Rex isto jam nomine quartus,
 Cum subito ad Regnum fato Cœleste vocatus,
 Præmonstrante viam crinito sydere ad astra,
 1654. Deseruit terras & Regna paterna, beatiss
 Civibus adscitus: pulla & mærore profundo
 Offusa ingemui. Populo quàm ritè doletur
 Principis egregii raptus: cum Maxima Regno
 Sit fortuna pius Princeps, generosus & æquus.

Ad Popovic' vicum, nomen dedit hocce sacerdos,
 Cum valido pugnat Tyrzaçki Georgius hoste,
 Defensor Patriæ, Cœloque favente triumphat.
 1655. Non ita Guffitius, qui Ottoçac præfuit arci,
 Dimicat eventu fausto: nam mœsta Colonos
 Civibus immixtos bis centum Seña dolebat
 In Turco amissos campo: bis postmodò vindex.
 Et poenas Korenica luit, direpta, cremata,

I 2

Zrin-

Zriñiaco à Petro. Sic nobis semper in armis
Stare opus est, dubiasque vices cognoscere fortis,
Atque malum replicare malis: injuria prima
Cum fuerit perpeffa, novas invitat ab hoste.

1656. Sed Præses Turcis contra nos finibus Abram,
Vir ferus, in prædas avidus, crudelis in omnes
Qui sanctum Christi devotè numen adorant,
De Požega, Dubica, de Korbaviaque jugosa,
Armat Barbariem pro Bello viribus aptam,
Trans Kolapim ad Karnos misturus omnia ferro,
Flamma: jamq; agros Krizanic' sub turre tenebat:
Cum mea Cœlicolis ad vota faventibus, hostis
Cæditur egregio Duce Frangapane Georgo,
Tam grandi strage afflictus, quod prælio in isto
Bis geminos Begos, bis senos viderit Agas,
Turcorum prima cum nobilitate, ligatos
Karlopolim duci captivos. ense peremptum
Besfragitium Mahometem: & millia Thracum
Strata jacere in agro Krizanici, turpiter ipse
Effugio celeri vitam salvavit amaram.
Incidit in prædam prædator sæpè cruentam:
Inconstansque suos Fortunæ numen alumnos
Sæpius eludit vana spe: noveris Abra.

1657. Flere novas occulta vices mihi fata dedere;
Ferdnandus Pius Imperium sua Regnaque Cæsar
Deserit, ad Superum felix consortia migrat,
Imperium nato Regi hæredique relinquens,
Hoc me solatus, quo posthac Principe recta
Experiar meliora Deo fortasse favente.
Quisquis enim mitis precibus, pietatis abundans,
Et pœnæ parcus Princeps, est optimus idem.

Gens

Gens inimica mihi, nunquam satiata rapinis,
Ad miserum Byrlog tum re cum nomine pagum,
Nam lustrum dici deberet voce Latina,
Excurrit Passa duce senis millibus aucta:
Non tamen optatum successum nacta: meorum
Ter centum juventum depulsa valore redivit:
Atq; ita virtuti vires cessere triumphum.
Ut tamen hostiles pœnis gravioribus ausus
Corrigat illustris Prorex: vicina Novensi
Castro, Militibus prædam facit oppida primùm,
Post ea Vulcano vovet. Indulgentia nunquam
Hosti danda. malo libertas applicat alas.

1658. Ut vacuos Patriæ repleat Tyrzaçkius agros,
Antiquos Uforæ Lika ex regione colonos
Ducit, & in Señæ montanis collocat. Illinc
Vavkupiam Janko Xegeranin diripit urbem:
Deliciosa hæc est Bosnensis mansio Passæ:
Affligitque hostem, memoranda clade, sequentem.
Sed paulò post ipse trahens ter dena virorum
Millia Passa Novim capit urbem, diripit omnes
Vlahiæ pagos montana marina colentis.
Crimen ob unius patitur sic sæpius alter.

1659. Vicinum Kolapi Turcæ invasere Kamensko:
Nunc miser est vicus, quondam fuit urbs opulenta:
Ast ausus charò nimiùm solvere nefandos,
Namque dato fluvium turbarunt sanguine Tribñam
Ut Kolapis stupuisset aquas haurire rubentes.
Pars cæsa occubuit, pars vinclis ducta triumphum
Karlopoli, Superis ultrò clementibus, auxit.
Turpior haud præda est, haud præda scelestior ulla,
Quàm de pauperibus prædoni facta superbo.

13

Ad

Ad duras trahitur tandem mea Savia poenas:
 Septem annis proprii spernens mandata Patroni:
 Ferro ignique luit, prædata hostiliter. Omne
 Servitium durum: domino servire severo,
 Durius omninò; libertas aurea verè est.
 Sed quia sic voluit fato fortuna potenti:
 Alter sit servus, liber dominusque sit alter:
 Cùm natura modo nasci dedit omnibus uno:
 Cedendum fato & fortunæ jurius esto.

2661. Gazka novo pariter frendit commota tumultu.
 Eferus hic populus, vinoque insanior hausto,
 Præsidis in mortem conspirat, perficit ingens
 Crimen: quod nati patratum aliquando dolebunt.
 Ebrietas mater sævi est insana furoris.

2662. Præfuerat Petrus Señensi Zriñius urbi,
 Cùm Romanæ Præses Csengitius, omni
 Bellorum felix in tempestate, coactis
 Innumeris Thracum signis, & gente perita
 Bellandi, pagum Señæ quem nomino Byrlog,
 In cineres acturus adit. Gazkensia jamque
 Militiæ major pars condescendit in arva,
 Cùm nostram à tergo pubem, pars altera fronte,
 Excipit: unde prior funestam Martis arenam
 Nacta, cadaveribus vastos exanguibus agros
 Opplet cæsa: suo fugit altera cum Duce. Captus
 Passæ illic frater Beg, captus Jañicar Aga,
 Præcipuique viri capti, vel ab ense perempti:
 Sultani, hos inter, quatuor periere nepotes;
 Tota diu gemet hunc Otomannica natio casum.

Causa novus vicus, sub Byrlog arce vetusta
 Constitus, extiterat tantæ sat congrua cladis,

Non

Non ob opes, quia plebs & iners, & parvo in agello,
 Vitam ægrè ducens ex pane & lacte caprarum;
 Sed locus ille viam Turcis prædonibus aptam,
 Ad Karnas, Histrasque plagas, præcludit: ut antè
 Hinc prævasta illi Señæ deserta patebant.
 Sic Csengitiacæ fortunæ splendor ab ipso
 Culmine in occasum raptus. Qui subdidit urbes
 Magnificas, gentes compescuit ense feroces,
 Ad miserum vicum fracto ense manuque, salutem
 Extremæ vitæ fugiendo turpiter ambit:
 Seña & Karlopoli doctus, cognoscere; sortis
 Humanæ non perpetuò durare favores,
 Mementoque brevi commiscier intima summis.

Sic consternatis Señæ in confinibus armis
 Threiciis Petro Duce Zriño: frater eodem
 2664. Post socio Prorex pontes comburit Oseki,
 Devastatque Cios campos, nunc Jugovo posè
 Dico: urbem Peçuj direptam incendit, & arces
 Brizniciam Fabiamque capit. Sic nempe deinde
 Præciso Turcis trans Dravi flumina passu
 Liberet Ungariam, petiturus Thracas ab isthinc.
 Egrgii pia vota Ducis placuere Monarchæ
 Augusto: primam jubet oppugnare Kanizam.
 Jamque capi poterat, si non discordia primos
 Turbasset damnosa Duces. quòd non modò gratis
 Oppugnata fuit Kaniza, sed ultrò remissa
 Hostibus arx Novi. Zriñ sine sanguine: quando perire
 Prompta Kaniza fuit. Novi-Zrin fundaverat arcem
 In terra hostili Prorex, ut abinde retundat
 Kanizæ vires, salvato flumine Dravi.
 Quantos magnanimo versabat corde dolores

Indig-

Indignè amissi Novi Zrini nobilis auctor:
 Quando sua vidit vexilla hostilia in arce,
 Quæ jam jam captiva suum præcedere curram,
 Debuerant, auctura pios tibi, Christe, triumphos!
 Tantum Belliducum peperit discordia damnum!
 Non satur hac præda, magis at temerarius audet
 Paulò post Sstiros invadere Barbarus agros,
 Cænosum Arrabonem valido jam ponte jugarat,
 Pictaq; in adversa posuit tentoria ripa.
 Vix Rakenspurgum, vix Gracia tuta fuisset,
 Ni Deus immensos fregisset maximus ausus,
 Hostilemque sitim gladius sedasset & unda:
 Non tamen absque mei plaga; Nam prima strategum
 Rajkovium objeci hosti cum bis mille Croatis.
 Fortiter aggressa hostiles mea turba phalanges
 Turbavit, fregitque aciem certamine primam
 Præduro, fundens pulchram cum sanguine vitam.
 Sic decuit pugnasse viros pro Rege, Fideque,
 Sic pro vicini decuit cecidisse salute,
 Illyricam pubem: sic patrum exempla sequendo
 Nunc simul in Cœlo gaudet sortita coronam.
 At novus invadit materna hæc pectora mœror,
 Infandusque dolor contorquet viscera; Prorex
 Magnus ab immani laceratur Zrinius apro,
 Heroamque animam supero transmittit Olympo,
 Corporis exuvias mihi de pietate relinquens,
 Ne toto se orbam, videatur, deservisse
 Dilectam Patriam. Pro rerum fata mearum!
 Floribus in Vernis mea spes evertitur. Isto
 Sperabam patrias reparare aliquando ruinas
 Principe, prudenti, fortunatoque, pioque.

Seri.

Serius in Bello foris, atq; in Pace serenus
 Extitit ille domi: metuendus ut hostibus ipse,
 Ipse suis charus. Cecidit meus inclytus Heros,
 Et Pater & columnen Patriæ: quem semper ab hoste
 Victorem excepi reducem, plaudente per Orbem
 Cuncto Christiadam populo: nunc dente perempti
 Immanis beluæ, Turco plaudente Getaque,
 Christiadae mecum desient lacrymabile funus.
 Magnorum, fato quondam, mi Bane, virorum
 Tristior interitus solet esse; in pace quiesce.

Marte perempto ab apro, nova pax vulgatur: ut ille
 Depositis armis potius requiescere tandem
 Maluit in Cœlis. Fratris post fata Ducatum
 Obtinuit Petrus, pejore sed omine clausit:
 Ut finit malè, qui finem non perspicit antè.

Tunc Varasdinam consumit Mulciber urbem
 Vicinam Dravo, nomen cui Bela peponum
 A dono tribuit. regio fuit antè vocata
 Jasia. Sic mutat mores & nomina rerum,
 Tempus edax: utinam non in pejora ferantur.

1667. Post hæc telluris miro concussa tremore
 Alta Ragusa cadit (nostro sermone Dubrovnik)
 Unica in Adriaco Slavorum urbs libera ponto:
 Kottorq; (Ascrivium quondam) vicinaque circum
 Oppida: cum tanto Cœli pelagique stupore,
 Quod fuerit densis obtectum nubibus illud,
 Hoc à littoribus bullitu ingente recessit.

1670. Non modò magnanimas faciunt torpescere mentes
 Otia, quin rerum sunt maxima causa novarum.
 Magna fit in toto rerum mutatio Regno,
 Postea quàm galeam gladiumque reponere Prorex

K

Jussus erat: suasu quorundam Mercuriorum,
 Competit augustos viventis Regis honores.
 Ad scelus hocce Ducem, belli sudoribus aptum,
 Movisset nunquam genii privata cupido,
 Ni consors animosa virum illexisset amicum,
 Consiliis sensum properè tribuisse malignis.
 1671. Pro quo punitus gladio, documenta reliquit,
 Discere justitiam monitos, nec temnere divos,
 Distribuique sacras coelesti sorte Coronas.

Fine pari (par crimen erat) Tyrzački perivit
 Christophorus, Stirpis de Fracto pane potentis
 Ultimus infelix hæres; quem grata bearat
 Ingenio natura virum, damnavit ad aras
 Immoderatus amor dominandi. Magna dolorum
 Vis mihi corrodit maternum pectus. Utrumque
 Perdurare valens & inexpugnabile scutum,
 Sperabam, Patriæ. Tantum nocuere maligna
 Consilia à pravis vicinis edita. Semper
 Callida consilia ad primum sunt læta: deinde
 Tractatu dura: eventu sed tristitia tandem.
 Consilioque virum devincit foemina pravo.

Hunc quoque consultrix flevit vicinia casum,
 Et poena graviore quidem, ceu criminis auctor.
 Majestas Regum tam sacrosancta profecto est,
 Quod nec in sævo labe sit factanda Tyranno.

1672. Corrupta insectis variis & vermibus aura
 In foliis fruges terræ consumpsit & herbis,
 Efficiens latè miseros plorare colonos.

1674. Urbs Montis Græci & Zagrabæ pars maxima subtus,
 Igne novo in cineres tanto redit impetu, ut intra
 Florentes ædes & tristitia rudera tantum

Quat-

Quattuor intererant horæ. Fortuna ruinas
 Accelerat, multis quas non restaurat in annis.

1678. Augustus Cæsar generosa prole beatur,
 Cuj nomen Joseph. felicem Numina fervent
 Hæredem patrii sceptri, Patremque suorum
 Regnorum; qui olim lacrymas abstergere nostras
 Possit, & amissum faustè reparare decorem.
 Felici semper felix est Patria Rege.

1679. Sænoniis armis nimis infestata frequenter
 Urbs Nova Likensis, promisso sponte tributo
 Supplex à Sæna pacem petit. ista cruoris
 Hostilis sitibunda magis quàm pacis & auri,
 Bis centum mittit per rura Novensia natos,
 Qui non servata prudentis lege strategi,
 Turbato vastos discurrunt ordine campos;
 Pars abigit prædam, pars Castrorum ostia pulsat,
 Illaque jam choreas Novienti ducit in agro,
 Plus nimio secura sui, securaque prædæ.
 Sed postquam Turci per classica multa citati
 Accurrunt, patriam tecturi jure salutem,
 Plus decuplo numero superantes colla meorum,
 Confundunt juvenes, facili certamine prædam
 Eripiunt. Deus & virtus meliora dederunt
 Fata tamen, quamquam confusis; corpora namque
 Non nisi ter septem reperi cervice minuta,
 Bis quatuor captos: triginta cadavera Thracum
 In patrio jacuere solo. tam mitis in illos
 Pacis amator erat Deus. Exaudire decebat
 Supplicium mea Sæna preces, pacemque petenti,
 Quantumvis hosti, pacem indulgisse juvabat.

1680.

Ad finem lustrum post Zriñi fata secundum

K 2

Ver-

Vergebat: quando septrum Banale gerendum
Regalesque vices capit Erdœodius, ipse
Proregum soboles, constans fideique probatæ
In Patriam & Regem, visurus magna revolvi
Tempora sub paucis annis, aliamque figuram
Multarum rerum. Mentis sic ordo supernæ est;
Tempora quòd defint aliis, aliique superfint
Temporibus. ceu fert, pariter rapit, omnia tempus.

1681.

Sopronii (prius urbs fuit hæc Scarabantia dicta)

Conventus Regni summus celebratur. in illo
Eleonorę humeris Augustæ sacra Corona
Imponitur, toto ter fausta precante Senatu.

Toekelius contrà Regni movet arma paræcus,
Ungaricæ plebis Dux, Turco milite fultus
Feleki validum castrum capit: occupat urbem

1682.

Kassoviam forti, circumque jacentia subdit
Oppida plura, manu: maternaque viscera ferro
Scrutatur, facibus patrias hostilibus ædes

1683.

Urit: Regali à Turcis vulgatus honore.
Ipseque Turcorum Rex, Pacis conditione
Rupta, grande movet bellum, celsamque Viennam,
Cæsaream sedem, violentis obsidet armis,

Oppugnatque ferus, ditissimaq; oppida & ædes
Austriadum flammis foedat; sed numine fausto
Persolvit pœnas: afflictus cæde frequenti,

1684.

Amittit Slavna mediam in tellure Verocam:

1686.

Excelsam, multo defensam sanguine Budam,
Regalis solii quondam splendore coruscam,
Milleque per vastam pagos atque oppida terram
Pannonidum Dacumque soli, quos separat Ister.

1687.

Ludvici cladem Mukaçino Cæsar in argo

Vindi-

Vindicat insigni Turcorum cæde solutam.

Undique Cæsareos auget Fortuna triumphos,
Quos inter Joseph sacrum diadema tenello
Imposuit capiti. maturè ferre paterni
Discat honoris onus: regali munere felix
Subjectos Populos, ut amore, timore gubernet.
Non etenim ob leges possunt felicia dici
Regna bonas, provisa bono nisi Principe vivant.

1688.

Ofsekum vacuum, passum concedit in amne
Dravano: duro Belgradum marte subactum

Victrices aquilas recipit; vetus inde Samandris
Debit augustis collum submittere signis:

Nissa olim celebris, gaudens quoque Rege Vidinum
Bulgariæ: Pirot Albanæ nobile castrum
Gentis, ad obsequium divi rediere Monarchæ.

Hinc Pozegam capimus peramæno rure superbam,
Valdani mediis nantem Kostajnicam in undis,
Zriñque situ validū, Novium, Dubicamque: deinde
Ad flumen Savi validum Brod atque Gradiskam,
Egregiaq; olim defensum laude Sigetum.

Ut justis Deus est semper clementior armis:

Tum, postquam Joseph Comes Herberstajnius ar-
Aequoreis Præses fudisset sapius hostem (mis
In pelago, in campo victor, Venetisque dedisset
Captivum castrum, Tvyrtkone à Rege locatum
Rizonio finui, Castelli quod bene nomen
Servat adusque Novi, viridi stans nempe vetusta,
Ad sua Karlopolis Senæque gubernia versus

1689.

Expugnat Likensis agri Castella, propinque
Korbaviæque caput Castrum, vocat Udviña vulgus:
Et postliminiò Comitatum reddit utrumque

K 3

Iuri-

Juribus antiquis Patriæ justissimus Heros.

Tunc in Zriniacos Saro Thrax impius agros

Agminibus multis effusus cuncta rapinis,

Ignem, colonorum populatur tecta novorum.

Sed celeri accursu Saro Chehaja meorum

Cæsus, prostratus, Valdani pulsus in amnem

Sanguineum fecit, victas dedit ipseque palmas,

Vindice Draskovio: quanquam bis sena fuere

Millia Turcorum, sexcenti fortè meorum;

Non hominum in numero, sed robore militis acris,

Inque bona constat felix victoria causa.

At quàm fit fallax Mundi fortuna, videbit

Ultima labentis sæcli ex successibus ætas.

Restituit Turcis validam Fortuna Pirotum,

Nissam, dinde Vidin, multo quoquè sanguine partum

Belgradum: & quicquid telluris terminat Ister

Syrbliacæ, quondam fuit hæc Triballia dicta.

Hinc verò excurrit Dubicensem Turcus ad arcem

Occidens centum sexagintaque meorum

Hatitiumque ducem Mavortia in arte peritum.

Ludit in humanis Sors procacissima rebus,

Quod dat, idem tollit: sine lege, sine ordine: verè

Inconstans, vagum, semperq; erraticum numen,

Quod nec virtutem nec causam respicit æquam.

1691. Peste laboro domi, pejor foris impetit hostis;

Illa homines miti letho necat; iste cruento

Marte premit. Novium non multo tempore captum,

Ad Sanæ influxum, violentis occupat armis

1692. Barbarus. Hinc Dubicam bino sub Præsede cingit,

Suggestusque facit telluris, ab unde sequenti

Ignivomis quatit sub luce draconibus arcem.

Non

Non prævisa mali nostros occasio terret,

Trans flumen vix tutus homo est: angustaque paucos

Arx capit: & focii procul absunt. Dij meliora

Consilio suasere meo: dum nocte sub illa

Ingentes tulit aura nives, sparsusque meorum

Adventus rumor dissolvi castra coëgit,

Et vacuus præda sic prædo recessit ab arce.

Jam quoquè Karlopolim privatis ignibus ustam

Mulciber in cineres redigit: vix moenia restant,

Hostiles fractura minas; brevis hora cremavit

Multorum spolia annorum: dum Savus inundat

Zagrabios latè, solitoque frequentior, agros,

Kuppa suas retrahit Korannaq; ab ignibus undas.

Vt quæ conveniunt in eodem patria Regno

Dissimilem penitus patiantur flumina sortem.

Nupernos Thracum Makar ut puniat ausus,

Cædit Alajbegum Ferhatem: Banaleque pratum

In fluvio Vyrbas opulentam diripit urbem:

Pondere sed nimio prædarum miles onustus,

Ad sua qui nequirit vexilla redire citatus,

Cum præda, vita est vel libertate minutus.

Sub veteri Majdane novos impingo dolores

Bis centum amissis, ausis conscendere vallos

Gente phalisque loci muniti fortiter; audax

Imperspecta ruit persæpè in funera miles;

Sic causat lucri modici spes maxima damna.

1693. Tristius Hranilovic lecto cum milite versus

Mutniciam confecit iter, fidendo priori

Fortunæ juvenis: quanquam vitare periculum

Vel monitus potuit: nimiis tamen ausibus actus

Incidit insidias, in quejs nec tela nec ausus

Jam

Jam valere viris. Cecidit dux ipse peremptus
 Hostili gladio: focii cecidere perempti,
 Vel capti miseram ducunt in carcere vitam.
 Dexteritas prima est natorum ad castra virorum,
 Nosse hostes, & nosse suos. non fidere semper
 Fortunæ dubiæ. prudenter, non temerè ausis
 Se comitem fortuna solet præbere faventem.

Dum sic membrorum contemplor mœsta dolores
 A capite nivadit dolor intima pectora summo;
 Niclaus Prorex, Comes Erdœodius, annis
 Non tantum à curis consumptus, deserit orbam
 Se Patre me Patriam: quo tempore proflus egena
 Magnificis genio simul & splendore Parœcis
 Vix tenuem conservo statum, nec Cive beata,
 Qui tantum munus justa gravitate gubernet,
 Et placeat Regi, Patriæ dum profit amanti:
 Quem metuant hostes, & ametur Civibus idem.
 Tanta, heu! me miseram rerum prosternit egestas,
 Tam gravis in me jam fatorum volvitur ordo,
 Ut, qua Duces aliis & Reges mittere terris,
 Eximiis natis olim foecunda, valebam,
 Nunc extra Patriam mihi Dux Prorexque legendus!
 Omnia ad interitum propero jam vergere passu
 Cernimus; interitus effœta Croatia metam
 Assequitur. Sic sunt & res & Regna caduca!

Mittit ab Ungaria Banum mihi Cæsar Adamum
 Battjani Comitem, cujus virtute Kaniza,
 Albaque Regalis, post Agria concidit. ipse
 Majdanum expugnat faustis successibus æneum,
 Et mæstos prima solatur sorte Croatos;
 Faustum principium felix fortuna sequatur;

Tu

Tu Bane esto Peter Patriæ, tu consule cunctis.
 1694. Sed turbata novo mox ingemuisse dolore
 Debui Alexandri deplorans funera magni
 Præfulis, Ecclesiam qui rexit Zagrabiensem
 Insignis, prudens, felix Antistes, amansque
 Ipse Pater Patriæ, dignus quem purpura sacra
 Vestisset, pietate gravem cum stemmate clarum.
 Viribus atq; annis florentem Parca peremit:
 Ne quod solamen, vel spem fortasse relinquat
 Afflictae Patriæ. Privat vitalibus auris
 Insignem Petrum de Prassinno agnomine clarum,
 Romano virtute parem, mors atra, Catoni;
 Quo magis observem, varias decurrere sortes
 Per quas magna solet fieri mutatio rerum:
 Et tum præcipuè, magnorum quando virorum
 Occasum patitur quæ Patria, aliunde severis
 Ictibus adversæ fortunæ faucia; qualem
 Experior me læsa diu. Non inelyta virtus,
 Fortuna at fallax re predominatur in omni.

Amisam nuper, gratis Dux Croius Albam
 Sybriacam oppugnat: gratis quoq; Thrax Varadinū
 A tellure & aqua tormentat; uterque recedit;
 Sed Thrax cum damno multo majore suorum;
 1695. Quod tamen ut repararet Sultanus, trajicit Istrum,
 Perduro fundit Veteranum Marte Strategum,
 Insignem Heroem, venerandum laude perenni.
 Martyr hic egregius præclara morte reliquit
 Exemplum reliquis belli ductoribus, omni
 AEvo servandum: quo nempe valore fideque
 Pro patria, pro Rege, Deo, vel proprio honore
 Certandum? Apparet tum Dux, cum miles in armis,

L

Quan-

Quantum quisque valet. Verbis contendere laudem
 Est animi levioris opus. Certamine in illo
 Syrbiorum ducens Antonius agmina, natus
 Gente mea, clarus bello crebrisque triumphis,
 Occubuit fortis. decuit sic nempè fidelem
 Magnanimumque virum patrio subscribere amanti.
 Hoc uno major fortunâ est inclyta virtus,
 Quòd duret constans & post sua funera vivat.

Graçanicam Prorex infesto Marte fatigat
 In Bosfnæ tellure sitam. nisi capta fideli
 Præsidio post hac Savum tueatur ab hoste,
 Aut æquetur humo, nocituram ritè putabat.
 Sed mala fors justo Ducis adversata labori
 Imbribus assiduis torrentes undique cogit,
 Oppleroq; undis prohibet persistere campo.
 Sic hosti exitium, Bano victoriam, ademit.

Likenses contrà ter eodem Barbarus anno
 Thrax invadit agros, totiesque repellitur illinc,
 Excessûs pœnis non parva clade solutis;
 Infauſta adverso fiunt conamina Cœlo.

Attamen ad cunctos de sorte & hoste labores
 Immitis fortuna mihi sperare quietem
 In patrio negat ultrò solo. Petriña meorum
 Et capta & semper defenſa, à Thracibus, armis,
 Aspernans patriæ regionis jura, tumultu
 Insurgit, nova jura sibi præ tendit ad Unnam,
 In sua sollicitans Vlahos descendere vota,
 Spe libertatis, regimenq; odisse Croatum;
 Ipsa licet nuper salvavi ex carcere Turco,
 Pane alui, gladio defendi, mobile vulgus.
 Hæc animos auget discordia Thracibus isti

Per

Per mala nostra bonam norunt sibi crescere sortem;
 1696. Qui cùm vi nequeunt, privatis artibus ignes
 Supponunt illinc in Brod, isthincq; Kaproncam;
 Brodque die vicibus septenis arserat uno:
 Quadraginta domos passa est periisse Kapronca;
 Sit dolus an virtus, tanto quis in hoste requirat?

Ad Turcos Vranograç (Zriñorum nobile castrû,
 Garrula cuj cornix nomen dedit) arte nefanda
 Mox redit. ipsa etenim Thraces servaverat in se,
 Pollicitos undis baptismi velle lavari:
 Qui tandem ad vomitum rediere; meosque minores
 Se numero ejiciunt. Flammis Theodora crematur
 1697. Deferiturque nimis properè; quam Xivko minutus
 Collo persolvit culpam. Sic aspera semper
 In miseros lex est: peccant impunè potentes.

Nupernæ immemores cædis graviumque malorû
 1698. Zriniacos ferro populantur & ignibus agros
 Indomiti Thraces: Nova munimenta feroci
 Assultu superare petunt: sed martia virtus
 Makari tuita est, quæ paulò erexerat ante.
 Non sat defendunt obsessos mœnia Cives,
 Non fossæ aut valli, sed fortia brachia animique:
 Hi validas manibus vires certantibus addunt,
 Pectorumque facit validissima mœnia robur:
 Mœnia nempè viri, non hæc sese ipsa, tuentur.

Interno commota malo tum Seña laborat,
 Ante fores jam signa videns, minitantiæ cædes;
 Nec juvat, iratum precibus mulcere Strategum:
 Nec licet, assumptis contrà procedere telis;
 Vicinos videt esse suos, primumque Strategum;
 Vim tamen inferri sibi non finit. O Deus alme,

L 2

Augu-

Auguste ò Cæsar, quid vobis Sæna fidelis
 Peccavit? Vel quid nobis vicini & amici,
 Quòd proprium curat duro medicamine vulnus?
 Si Deus, aut si Rex populi quæ crimina punit:
 AEquo animo feret illa; Dei Regisque scelestos
 Est punire homines. At vos vicini & amici,
 Pro quorum durè vigilaverat illa quiete:
 Pro quorum, hostili redimenda è fauce, salute
 Sæpius exposuit propriam cum sanguine vitam,
 Funera tot perpeffa lubens captivaque ducta
 Grandia persolvit victori lytra tyranno:
 Ejus in interitum ruitis? Prò cernite causam,
 E medioque mali factores tollite; quorum
 Auri dira fames cunctos deglubere Cives
 Tendens, nupernos causavit in urbe tumultus;
 Ne pereat pars tota boni pro parte maligna.
 Hej! quò te tua fata trahunt, mea Sæna: perire
 Infidiis es digna tuis? ubi candor avitus?
 Prisca fides, & amor ubi nunc ò Sæna? tuæne
 Degenerant proles, patriam meditando ruinam?
 Non aliis verè est perituræ opus hostibus urbi,
 Si Cives hostes habeat. discordia summus
 Civibus est hostis, patriæque ruina salutis.
 Consilio, pietate, armis Respublica floret,
 Et quævis privata domus concrefcit: in imam
 Plurima diffidiis abierunt Regna ruinam.
 Ipsa mali tellus horret præfaga futuri,
 Mirando totum quassata tremore per annum;
 Quo motu permultæ ædes & templa fatiscunt,
 Arx Ozal fatale malum de nomine sensit.
 Sol quoquè, cùm nitidi propè jàm tenuisset olympi

Cul.

Culmen, deliquium passus fuit. ista Deorum
 Consiliis portenta sino moderanda benignis:
 Quæ tamen infaustum quidquam fuit antè secutum;
 Præsentit Superùm tellus & Cynthius iram.
 Tandem postremo sæcli cum fine secundi
 Sperabam finem fortiri posse malorum,
 Et rebus fortasse frui cum pace secundis:
 Quo magis afflictus damnato Marte, quietem
 Cæsaris augusta Turcus poscebat ab Aula,
 Et demum obtinuit: præfixa Karlovic' arce
 Sirmiæ ruris, qua sit congressus utrinque
 Ut conscribantur pacis nova jura. Sed illic,
 Me sine, tractatum de me fuit. Immemor hostis
 Nupernæ ærumnæ supremorumque malorum,
 Postulat, insolitam victis prætere, partem
 A victore suo: commiscendoque locorum
 Nomina cum fluviis, nullis bene prodita chartis
 Hactenus, externis nec cognita gentibus. Ille
 Importunus enim, solitis & fraudibus usus,
 Quo minùs illa sinat, quæ separat Unna futurus
 Limes, præterdit veteris sub nomine Castri
 Munimenta novi, nostræ quæ consita ripæ
 Sustinuere vices varias, semperque repulsus
 Thrax durante fuit nuperni tempore belli;
 Cuj, si des digitum, palmâ manicamque prehendet.
 Venit ad has ideò Leopoldo à Cæsare missus
 Marsilius partes, metiri corpora terræ
 Doctus Eques: posito ad Popinas in colle trifini,
 Pro triplici Imperio, servata conditione
 Pannoniæ Regi ulterius sua jura petendi.
 Marsilius Turcusque redit Legatus ad Unnam,

L 3

Con-

Congressus adeunt longo sermone frequentes!
 Dum binis tandem superato mensibus anno
 Afflicta sat plebe malis, mea reddere demum
 1700. Jussa fui victis loca telluremque feracem
 Hostibus: et, quod plus, nova demolire meorum
 Præsidia; ut posthac reparato viribus hosti
 Tutior invadendi aditus mea regna pateret.
 Tradimus hinc turrim, prope Castaneapolis arcem,
 Arcentem transire humiles ibi fluminis undas.
 Post arcem Dubicam, Comitatus inclyta sedes
 Extitit hæc olim. Jesenovac dinde, vetustum
 Semperejæ stirpis quondam sedile, locatum
 Unna ubi Savanis placidè submergitur undis.
 Ad celebrem quondam descendo mæsta Gradiscam:
 Jamque casas illic ter centum struxerat hostis
 Præsidis indulto, contra nova Castra tuentis,
 Alveo in angusto medius quæ separat amnis.
 Inde Doboj celsam Berislavi stemmatis arcem,
 Præsidio privat nostro, Turcoque restaurat.
 Tunc Brod in ripa Savani forte fluenti
 AEquat humo. Savo trajecto, Sirmia rura
 Ad Salsam. petram penitus mihi demit, & illa
 Barbarico imperio reddit. Sic transit Istrum,
 Ut foecunda novis arctetur Dacia metis.
 Tam fuit Odrysiæ Pax isthæc prospera genti,
 Sed malè fausta meis: ut quæ victricibus armis
 Casareis attrita fugam meditata per omnem
 Europam, sedes Asiæ petitura vetustas,
 Jam jam cessisset, fortunæ afflata recenti
 Oestro, deposito mœrore petulca superbit.
 Lætum animum dat fors bona, vires erigit ille.

Quàm

Quàm ferus irrupit tunc in mea pectora mæror,
 Quàm mea fundebant lacrymas tunc lumina amaras,
 Cum mea spectabam vexilla excedere Castris,
 Et, patulas Thraci venturo liquere portas,
 Egregiam pubem: quæ vitam prompta fuisset
 Antè dedisse hosti, & totum fudisse cruorem!
 Ast utinam memor ille mali, cladumque priorum,
 Exorata sacra non spernat commoda Pacis
 Antè diem, genio solitus peccare superbo,
 Ocyus haud quisquam toto mortalium in Orbe
 Erigit afflictam mentem, graviumque malorum
 Immemor effringit tranquillæ vincula pacis
 Quàm gens Turca; animo cognata superbia Turco est.
 Aut ideò mea fors, minùs ut provisã relinquer
 Ad bellum fortasse novum: vel, ne mihi quenquam
 Commemoratorem fineret superesse malorum
 Pro Patria actorum, natis documenta daturum,
 Principio pacis cum sæcli fine peremit
 Makarum insignem pietate & marte Strategum:
 Qui cum pro Patria, pro Rege, occumbere in armis
 Non potuit; Regis celsam requievit ad Aulam.
 Taliter ille fidem Domino testatus, in axe
 Aetherio nactus meritis sua præmia gaudet.
 In vita labor est: donat mors una quietem.
 Haud forti metuenda viro: sit dummodo honesta.
 Turbida tristitiæ me vis molesque fatigat,
 Dum nimiis vexata malis vel membra fatiscunt,
 Vel conflictatur gravibus mens obsita curis,
 Ut jam deficient sensim de corpore vires;
 Quid ventura mihi spondent solaminis æva,
 Quidve mali potius volvunt? hoc mente superna

Con-

Conditur arcanum. pectus moerore tenetur,
 Vixq; aliquid sperare finit fortuna, vel ipsa
 Conditio rerum. Fallax fortuna profectò est:
 Sapiùs insperata solent contingere, quàm quæ
 Sperentur. Properum minitantur sæcula casum.
 A capite everfis rebus. Mors atra Paræcos
 Sustulit è medio fortes: non visitat unquam
 Me Rex, & Prorex rarò. primaria condat
 Lumina si Coelum, terram nox obteget omnem,
 Cunctaque confundent tenebris. rectore carina
 Vel clavo privata suo, jactatur in alto,
 Donec vi venti sævisq; impulsa procellis
 Rumpitur illisa ad scopulos, compage soluta,
 Mercesq; & nautas finit ultrò voracibus undis.
 Sic variant sortes. ego sortibus area certa
 Prisca aliquo videor mutasse Insignia fato:
 Lunam nempè Jovi conjunctam, prorsus in albas
 Areolas rubeis commixtas, projiciendis
 Aleolis factam quasi pro lusore tabellam.
 Sic etiam fato quodam, non sponte profectò,
 Moribus à priscis patriam deflectere gentem,
 Cerno. Senes raso gaudent incedere mento,
 Foemineis simili; cùm quondam summa virilis
 Extiterit barbæ reverentia. Jamque juvenus
 Insultat senibus; magnum scelus antè putabant,
 Si caro juvenis non assurexerit. Alget
 Nunc pietas, & justus amor: rarissima verè
 Communis sacra cura boni. grassatur ubique
 Lis exosa Diis: &, habendi, seya cupido,
 Per fas atque nefas. fratri vix frater amatur
 Vixque, cui tutò fidas, reperitur Amicus.

Nunc

Nunc genus & virtus vilescunt; dives honores
 Accumulat: quocunque modo ditescere fas est;
 Criminibus poenæ, meritis sua præmia, defunt;
 In melius nunquam morum mutatio transit.
 Postremò metuam, ne sit fatalis & error
 Scriptorum Sclavi, pro Slavi, nominis: unde
 Nobilis, eveniat cum tempore, natio, sclava:
 Viderit & miserum cùm quis, putet esse Croatam!
 Nulli etenim bona magna manent diuturna: cuique
 Imponunt sub sole rei sua tempora finem.

Antè ego, quàm sævis fortunæ mora procellis
 Cœpissè novissè malum, præfagia sortis
 Adversæ timida sensi colludere mente,
 Exclamans; Væ orbi! venient cùm tempora; quando
 Jura dabunt juvenes imberbes, commoda quæstu
 Magnates quærent, contendet lite Sacerdos.
 Hæc à non multo prognostica tempore vera
 Cernimus esse nimis. Prò tempora tristitia! mores
 Perversi! genti moestissima fata Croatæ!

Fata adversa queror, duræq; incommoda fortis,
 Et nimium duræ: quæ non mollescere possunt
 Singultu, gemitu, lacrymis: nisi summus ab astris
 Molliat illa Deus. Fatum quia novimus esse,
 Quod Deus est fatus de quovis. Præter at omnem
 Spem Fortuna venit: nutu sed & ipsa superno;
 In cunctis rebus mortalis ut invocet unum
 Præsidium à Superis. cùm scilicet optima statûs,
 Semper amare Deum, ratio est, semperque timere.

VOS ergo Superi, rapido qui sydera motu
 Perpetuò immensos facitis discurrere gyros,
 Et media terram nullo fulcimine in aura

M

Sifti-

Sistitis. A vobis capiunt animantia vitam
 Cuncta: nihilq̄ agitur vestra sine sponte per omnem
 Tellurem & Mundum; vestrum stant Regna caduntq̄
 Ad nutum; afflictam vultu clemente Croatim
 Respiciate: ærumnisque meis jam ponite finem.
 Si quo (mortalis quia sum) vos crimine læsi,
 Parcite: de vestraque mei miserescite lege,
 Ut Dij: utque Patres, miserescite amore paterno.
 Non eluctari fatis conceditis hisce,
 Ipsa nec obluctor: quia vos immittitis illa,
 Vos regitis. Vis nulla mihi sine numine vestro
 De reliquò superest. Vitam sortemque dedistis
 Vestra sponte mihi; vitam sortemque iuvate;
 Ne meus exultet, fuero si mota, inimicus:
 Cùm tamen in vobis clementibus unica semper
 Spes erat, atque fides constans mihi. Vestra benignû.
 O Dij! ò Patres! convertat gratia vultum
 In populû vestrum, vestramque Croatiam. Adeste;
 Et tranquilla, precor, date tempora: Vos meliora
 Edite fata mihi: sanas in corpore vires
 Atq̄ animo; mentemque bonam inspirete benigni.
 Vos in læta meum convertite gaudia luctum;
 Ut grates vobis recinam per iubilâ: ut in me

V E S T R A R U M L A U D U M N U L L O

S I T T E M P O R E

F I N I S.

AD

AD COMITEM MARSILIUM,
 CAESAREUM LEGATUM.

Post tot Bellorum motus faustosque triumphos,
 In nova cum Turcis oscula Pacis eo.
 Atq̄ ut majori jungi videamur amore,
 Propria cedo illi, te mediante, loca.
 Dura mihi (fateor) sunt oscula, cessio dura:
 Rarus amor nimis hic, insolitusque modus.
 Antè nec à victa me extorserat oscula Turcus:
 Oscula nec victi fida fuere mihi.
 Oscula dilectis mea servabantur amicis:
 Nam, scelus est, hosti prostituisse sacrum.
 Cedere non didici patrias sine sanguine terras:
 Maxima conditio semper in ense fuit.
 Sed quia sic voluit Deus, & Rex mandat: utrique
 Paret, Amice vides, obsequiosa fides.
 Scilicet in Coelis cùm regnet Jupiter almus:
 In terris Cæsar jura suprema tenet.
 Tanta pii tamen est clementia Cæsaris; hosti
 Ut victo vitam victor opesque sinat.
 Hinc noscat, si qua, Thrax, religione tenetur,
 Quicquid habet, debet Cæsari id omne meo.
 At ne posteritas, hoc me fecisse timore,
 Aut facili quadam de ratione, putet:
 Tu mihi testis eris; quo robore polleo, quaque
 Mente: mihi quòd Thrax non metuendus erat.
 Nosti etenim populum fortem simul atque fidelem:
 Hosti & amicitia pro ratione datum.
 Tot loca, tot terras, medium propè cedere regnum:
 Res proprio fratri cedere dura foret.

M 2

Namq̄

Namq̄ aliunde meos, undis obnoxia & auris
 Damnoſis, natos parva coarctat humus.
 Das hoſti Turrim ſub Caſtaneapoli aquoſa:
 Non doleo; Turca eſt ædificata manu.
 Dubiciam cedis, famoſi nominis arcem:
 Et Jeſenovacii lignea caſtra loci.
 Hæc mihi cor aliquo tangunt, Ferdnande, dolore:
 Hic mea ſunt ſummo ſacra peracta Deo.
 Nec me tanta movet conſeſſæ cura Gradice:
 Apparent veteris vix ibi ſigna loci.
 Pinguia Sirmiæ didicerunt oppida ruris
 Adverſas omni tempore ferre vices.
 Aſt utinam contentus iis Novioque ſit hoſtis,
 Dreznikio & Popinis, quæ colit ille novò:
 Et ſervet metas, tecum quas fixit Eſendi:
 Non tanti facerem: his uſa carere diu.
 Non finet ambitio contentum (crede) tyrannum
 Hiſce locis: poſcet plura deinde ſibi.
 Ut Deus & Cæſar clemens vult, omnia fiant.
 Majus ab hinc cedat, creſcat, utrique decus.
 Si tamen hac aliquid ſperandum Pace ſuperſit:
 Quam vix condicto tempore ſtare putem:
 Opto; ut Jajcenſis claves tibi præbeat arcis,
 Paulo poſt Bello, Turcia, victa novo.
 Ut; qui nunc Regnum dirimis nos inter & hoſtem:
 Lauderis; totum reſtituiſſe mihi.
 Vade bonis avibus: reſtiturus ſic aliquando,
 Ut reddas Boſſnam & Sirmia rura mihi.
 Et quem Rama priùs captum captiva tenebat,
 Reddatur Regi libera Rama ſuo.
 Ut facili humanæ variantur tempore ſortes:
 Sorte dein venias cum meliore. Vale.

AD

AD AUTHOREM LIBRI,
 exprimentis Plorantem Croatiam,

*Magnificum D. D. L. B. PAULUM RITTER, Equitem
 Auratum, S. C. Regiæque Majeſtatis Aulicum
 Conſiliarium.*

PETRUS CHERNKOVICH, El. Episc. Boſnen. Præpoſi-
 tus S. Petri de Poſega, Canon. Zagrabien. Prothonor. Apoſt.

RITTER Eques maſtum renovavi Paule dolorem,
 Dum plangis Patriam, deſlet & ipſa ſuos.
 His binis ſacris ò quantos perdidit illa,
 Qui pro ſe pugnent, pignora chara, Duces.
 Amiſſos deſtens Heroes gaudet, amantes,
 Claros & fortes, tot ſe habuiſſe viros.
 Preſſa fuit crebrò, nunquam ſuppreſſa remanſit
 Tota; Deo, Regi Patria fida ſtetit.
 Stabit adhuc ſemper conſtans, generoſior inde,
 Hunc librum quando pignora chara legent,
 Quem tu feciſti, Patria commotus amore:
 Exemplum, ſpeculum poſteritatis erit.
 Naſo poëta tibi cedat qui ſe gemit, & flet:
 Eſto Virgilius qui memor es Patriæ.
 Et quia pro Patria ſcribis tu digna, laboras
 Non minùs, ipſa tibi præmia debet, Eques.
 Plurima ſcripſiſti, liber hic ſuperaffe videtur
 Omnia; pro Patria ſcribito plura, Vale.
 Zagrabie ex æde propria XXVIII. Septembris, ſub
 feſto VenCeſLaI.

AD EUNDEM.

Vos ò Pierides, ſuaves de fontibus edens
 Conſentus pennata cohors, & blandula Siren,

M 3

Orphe-

Orpheus è sylvis : & vos à carmine clari,
 Quos jactant Vrbes, quos Orbis, adesse Poëta
 Carminibus, querulisque sonis constete Maroni
 Illyrico, chara Patria qui sacula prisca
 Commemorans, plorans, & tristia fata recensens
 Fecit opus magnum, magni quod testis amoris
 In Patriam, pro qua quam plurima scripsit & egit
 PAULUS EQUES, quem Caesar amat, multæq; Corona
 Europa norunt: Auratus jure vocatus
 Aurea de cujus promanant ore fluentia,
 Quejs per diversas Patria laus disfluit oras
 Et Gentis nomen generosum redgitur. Ergo
 I bone quò tua Te virtus vocat, i pede fausto
 I quò rapiat amor Patria, quò gloria Gentis:
 Scribito pernicies, clades, letosque triumphos
 Priscorum Patrum, generosa pande Juventa
 Istis insistat, cum crescet vindicet illas.
 Et sic in terris tua facta sequentur Honores,
 In cælis pariter capies post fata favores.

FRANCISCUS JOSEPH. VERNITZ,
 Abb. S. Catharinæ de Zelen Grad
 & Canonicus Zagrabiensis.

DE AUTHORE LIBRI HUIUS,
 ILLUSTRISSIMO D. PAULO RITTER, EQUITE AU-

rato Sacræ Cæsareæ Regiæque Majestatis Consiliario, nec non
 Comitatum Likæ & Corbaviæ Vice-Comiti dignissimo,
 Dño Dño mihi plurimum recolendo &c.

Excipe cum grato generosa Croatia plausu
 Quod tibi deponit pignus amoris Eques.
 Hunc tibi fata virum superis tribuere benignis,
 Civis hic est Patria, rite aliquando Pater.

Quam

Quam tua sub tenebris jacuissent facta profundis:
 Auxiliatricem ni daret ille manum.
 Erigit is lapsam, nutrit, solatur, & idem
 Prisca exempla refert, atque futura docet.
 Scriptarum testes sunt vasta volumina rerum:
 Quejs ornata magis d'inde vigere queas.
 Ardua pro Patria quæcumque subire paratum,
 Tunc opera cum animo nemo negare potest.
 Nuper ad Augusti pellectus Casaris Aulam:
 Naufrage erat Patria querere perpes opem.
 De qua non modicos Patria tulit ille favores:
 Ut bonus hanc jurvit filius, usque Pater.
 Res est laude potens patria succurrere tristi,
 Verus in adversis nempe probatur amor.
 Namque amor in Patriam quosuis transcendit amores:
 Qui vir amat Patriam, dignus amore vir est.
 Is flagrat in Patriam rapido quia totus amore,
 Inque ipsum pariter Patria tota flagret.
 Sic per scripta potest vates super athera ferri
 Et fama in terris laudeque in axe frui.
 Vivat hic in terris valeat vir dignus amore:
 Donec ab hinc celsus vivit & axe poli.

Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt
 Hic labor, hoc opus est, quod facit altus amor

Oblequij & gratitudinis ergò occinebat
 FRANCISCUS KRALLY Nob. Croata.

AMI-

A M I C E L E C T O R .

Irreperunt huic editioni typographici aliquot errores, quos benevolè corrige.

<i>Pagina.</i>	<i>versu.</i>	<i>locò</i>	<i>lege.</i>
8.	6.	Oziensem	Oziensem, mox
22.	17.	Ferdinandus	Ferdnandus.
	<i>penult.</i>	posterruent	prosternunt
28.	3.	Maximiliano	Maxmiliano
	27.	Tarra	Terra
35.	28.	faustè	sed faustè
44.	20.	Anderas	Andreas
48.	30.	quæsi	quasi
71.	11	Threciis	Threiciis
76.	1.	septrum	sceptrum
	<i>penult.</i>	saparar	separat
80.	9.	nivadit	invadit
81.	1.	Peter	Pater
	19	predominatur	prædominatur
84.	2.	nobis	vobis
88.	26.	assurexerit	assurexerit

Item in quibusdam exemplaribus.

17.	30.	audicia	audacia
42.	3.	barbaricam	barbaricas

et si qua alia occurrant.

